Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ...набрийн 21-һэз гарана | № 164 (13653) | 1974 оной июлиин 16, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Тодорхойлхы жэлэй габшагай алхамууд

УЛААН ТУГХАН БАРЮУЛАГДАБА

Ажал хэрэгээ һайн ...дэг, эрхим түрүү ху...мэришэд Хурамхаа...й леспромхоздо олон ... Эдэнэр ажалаа зү...ор эмхидхэжэ, һайн ...артай модо ехээр бэ...лдэнэ. В. К. Добрыни...й хүтэлбэрилдэг мас...ка участогай кол...тив үндэр бүтээсэтэ ...лаараа суурхадаг бо...оор үнинэй. Эдэ...р нёдондо жэлэй даа...ри болзорһоонь урид ...үргээ һэн.

СССР-эй ой модоной, ...до болбосоруулдаг ...мышленностиин ми...терство, профсоюзай ...К 1973 оной дүнгөөр ...стер В. К. Добрыни...й даадаг участогай ...ллективтэ дамжуул...ын Улаан тугхан, 850 ...үхэриг мүнгэн шантай...аар үгэхэ гэһэн шиидхэ...ри һаяхан абаба.

Н. ТЮРНЕВ.

Залуу мэргэжэлтэд Татьяна Угрюмова, Ольга Тимофеева гэгшэд түрүү ажалаараа «Теплоприбор» заводой коллектив соо мэдээжэ болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) слесарь хабсаргагшад Т. Угрюмова, О. Тимофеева гэгшэд ажалдаа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ДАХИНАА ТҮРҮҮЛБЭ

Шудхалгын цехэй коллектив «Теплоприбор» завод соогоо нэгэнтэ бэшэ түрүү һүүри эзэлһэн байха. Цехэй коллектив табан жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, абаһан уялгануудаа бодотоор дүүргэнэ.

Цехэй олон хүдэлмэришэд өөрынгөө табан жэлэй даабарине болзорһоонь уридшалан дүүргэһэн тухайгаа элидхээ. Коллектив энэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые болзорһоонь мүн лэ урид дүүргэжэ, завод соогоо дахинаа эрхимлэбэ.

Тэдэнэр үйлэдбэриингөө даабарине үлүүлэн дүүргэжэ, шухала хэрэгтэй шудхалаагаар бусад цехүүдые хангахаһаа гадна, коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй энэ коллектив социалис мүрысөө эмхидхэхэ, харуулан ойлгуулха агитаци хэрэглэхэ талаар һайн жэшээ харуулна. Энэ талаар заводто үнгэргэгдэһэн тусхай харалгада тэдэнэр түрүү һүүри эзэлээ.

Р. МАКАЛЬСКАЯ.

АРГА БОЛОМЖОМНАЙ ЕХЭ

834-дэхи мостопоездын коллектив дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ, барилгын шэнэ объектнүүдые саг болзор соонь ашаглалгада тушааха гэжэ эрмэлзэнэ. Хабсаргагшад, шулуушад, штукатурщигууд халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхын тула мүрысэжэ байнхай. Владимир Цыренович Сандановай хүтэлбэрилдэг бригадын дархашуул халаанайнгаа даабари 50—53 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, үндэр бүтээсэ туйлана.

Владимир Санданов манай коллективэй дунда олохон жэл соо урагшатайгаар хүдэлжэ байнхай. Тэрэ хамта хүдэлдэг нүхэдтөө түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулжа байдаг. Халаан бүриин дүн согсолжо, хэнэй ямараар хүдэлһэн тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэдэг заншалтай. Энэ бригадын коллектив үдэрһөө үдэртэ улам эршэмтэйгээр ажаллажа, амжалтаяа арьбадхана.

Клавдия Николаевна Казанцевагай хүтэлбэрилдэг бригадын штукатур-шэрдэгшэд социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаһаар. Эдэнэр мүнөө 11-дэхи ГПТУ-да баригдаһан хамтын байрын дотор талын хүдэлмэри хэжэ байна. Шэнэ байрын дотор талын хүдэлмэри август һарада дүүргэжэ, ашаглалгада тушааха юм. Клавдия Николаевнагай бригадын коллектив урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлжэ шадахал байха.

Василий Григорьевич Федоренкын даадаг бригадын шулуушад мүнөө локомотив-вагон заһабарилгын заводой больницые үргэдхэжэ эхилэнхэй. Эдэнэр халаан бүриингөө даабари 40—45 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээнэ.

Манай 834-дэхи мостопоездын барилгашад мүрысөөгөө улам шангадхана. Эдэнэр байгша оной түрүүшын хахад жэл соо 1500 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаряа 1.609 мянганда хүргэһэн байна. Хүдэлмэришэн бүхэн дээрэ тооложо гаргахада 3.246 түхэригһөө дээшэ барилга хээ. Салин хүлһэ зүбөөр түлэдэг болоһон дээрэһээ 11 мянган түхэригэй алмалта хэгдэһэн байна.

Барилгашаднай байгша оной түрүүшын хахад жэл соо һайн хүдэлжэ гараа. Энэ амжалтаяа улам арьбадхаха ёһотойбди. Байгша жэлэй дүүрэтэр олохон промышленна объектнүүдые ашаглалгада үгэхэ байнабди. Барилгашаднай энэ хэбээрээ хүдэлжэ байбал, урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ арга боломжотой.

В. ВИКТОРОВА,
834-дэхи мостопоездын түсэблэлгын таһагай начальник.

...УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭНЭ

...бан жэлэй дүрбэн жэлэй даабариһаа гадуур 3,7 ...мон түхэригэй продукци худалдаха гэһэн социалис ...га «Электромашина» заводой коллектив абаһан юм. ...уялга амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ.

...нса энэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэбһөө гадуур ...0 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа. Кран ...лгын. электромеханическа цехүүдэй коллективүүд ...алис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлана.

...рын табан жэлэй түсэб уридшалан дүүргэхэ со...лис уялга үйлэдбэриин олон түрүүшүүл абанхай. ...нэй дундаһаа токарь Аксинья Леонова түрүүлжэ, ...алис уялгаяа дүүргээ. Мүн заводой хүдэлмэришэдэй ...гаран процентнь дүрбэн жэлэй даабарине болзор...нь холо уридшалан дүүргэжэ байна.

М. БЕРТУНОВА,
заводой ажалай ба салин хүлһэнэй начальнигай орлогшо.

Шалгалта юу харуулааб?

...ЭЗЭГҮЙ БЭЛШЭЭРИ, ЭСЭСГҮЙ ГАРГАША

...мжаа дулаан нажарай ...ногооной үе сагта адуу...малай ашаг шэмэ гори...хоноор дээшэлжэ, абта...продукциин өөрынь үнэ ...эй хямдардаг байһаниинь ...дэндэ мэдээжэ. Гэбэшье ...им жэлдэ сагай уларилай ...һаа гэхэ гү, али ган га...һаа, мүн сабшалангай, ...гаяа хээрын бэлшээ...н үрэжэл муутай дээрэ... олонхи ажахын үнеэд ...шье һү шэмээ татадаг ... Тиимэһээ энэ бэрхэ...ые дабахын тула һүү...үедэ олохон колхоз, сов...д һаалиин гүүртэнүү...дэргэдэ олон жэлэй һай...уулагдамал бэлшээри ...уулжа захалһан юм. ...н Загарайн аймагаар ...даа тэндэхи ажахынуу... түхеэрһэн һайжаруулаг...л бэлшээриин али зэр...р ашаглагдажа, харууһа...дажа байһыень, хэр аша ...э үгэһыень харагдаа.

Дурсагдагша аймагай ...хоз, совхозуудта бүхыдөө ...71 гектарта һайжаруулаг...ал бэлшээри байгуулаг...хай юм. Эндэхи ажахы...да зунай үедэ һү һаали...эшэлүүлхын тула һай...руулагдамал бэлшээри ...гуулһаар 5—6 жэл бо...хой юм. Тиимэһээ иимэр... бэлшээри ашаглаха, ха...һалха талаар яһала дүр...эйшье гэхээр. Абаһаар ...үү ажахынуудай нэгэн— ...игант» колхозые абажа ...рая. Энэ колхозой түб — ...энэ-Бэрээн һууринай наа...захада 13 загуун болгог...н хорёологдонхой һайжа...агдамал бэлшээри 1969 ...до байгуулагдаһан юм. ...ханда һамагта абтаһан ...рэ тала байһанаа малай ...ногүйгөөр хорёологдожо, ...лха, мүн үлүү уһанайнь ...аа тээшээ һабхаран ур...ка багахан һубаг, ханаа...д татагдаһандаа мүнөө ...ала элбэг ногоотой бэл...ээри болоо. Энэ хорёолог...мол загуунуудтань түбэй ...үртын 200 шахуу үнеэн ...шээгдэнэ. Мүн нэгэ за...дань абтаһан тугалнуу...дынь манагдана.

Хэдэн жэл удаагаар хүсэлжэ байгуулһан бэлшээрээ ашагтайгаар хэрэглэхын тула малшад, луговодууд яһала оролдолго гаргаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ, тус колхозой лугомелиоративна отряд хабартаа энэ бэлшээридэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан, гурба дахин уһалһан, шэмэтэ ногооной үрэһэ тариһан байна. Тиихэдэ бэлшээриин үедэ загуунда мал ябуулха гүримые сахиха, хорёонь заһабарилха, уһалха, харууһалха талаар тусгаар нэгэ хүн томилогдонхой. Иимэ даабари бэелүүлдэг үбгэжөөл — Терентий Жерлов үдэр бүхэндэ загуунуудаараа ябажа ногоонойнь ургаса шалгадаг, добо газарнуудыень уһа сасадаг түхеэрэлгээр ундалуулхыень ЛМО-гой хүдэлмэришэдтэ дуулгадаг байба. Игэжэ эзэн ёһоор харууһалжа, ашаглаһанайнгаа ашаар һү һаалинь һүүлэй гурбан жэлэй туршада горитойгоор нэмээ. Жэшээлбэл, 1971 ондо тус фермэ бүхыдөө 65.139 килограмм һү абабал, 1972 ондо 86.327 килограммда хүргөө. Харин нёдондо 108.555 килограмм һү һаагаа. Энэ тоо, баримта юу харуулнаб гэхэдэ, һайжаруулагдаһан бэлшээрээ эзэн ёһоор харууһалхада һү һаали зунай сагта заабол горитойхоноор нэмэдэг байһыень гэршэлнэ гээшэ.

Саашань хэлэхэдэ, һайжаруулагдамал бэлшээри байгуулһаар «Гигант» колхозһоо нилээд үнинэй болоһон Онохойн совхоздо энэ хэрэгынь тон муугаар эмхидхэгдэнхэй. Дурсагдагша ажахын гурбан гүүртэдэ иимэ бэлшээри байгуулагдабашье, эзэн ёһоор харууһалагданагүй, тусхай гүримаар ашаглагданагүй. Эндэ байгуулагдаһан бүхы 300 гаран гектарай һайжаруулагдамал бэлшээриин газар урдандаа диилэнхидээ сабшалан байһан тула бэлэн һубаг, ханаабтай, үбһэ ногоониньшье яһала һайнаар урганхай. Гэбэшье Боомой. Шэбэрэй, Хүрбын бэлшээринүүд хорёологдонхойшье һаа; харууһалхаар хүндэ даалгагдаагүй, мал бэлшээхэ гүрим зохёогдоогүй байба. Эндэхи малшад, тусхайлан хэлэбэл, **Боомой үхэршэд (аяар дүрбэн хүн) малаа өөрынгөө дураар, ямаршье гүримгүйгөөр загуунуудта оруулжа бэлшээнэ. Анхан баригдаһан 12 загуунайнь дүрбэнэй хорёо саг соогоо заһабарилагдаагүй дээрэһээ эбдэржэ һалашоо.** Тэндэнь мүнөө хонид бэлшэжэ ябанхай. Энээн тухай үхэршэдһөө асуухада мнай:

— Манай хэрэг бэшэ. Үлдэгшэ 8 загуундань малаа бэлшээгшэбди. Хэн гүрим зохёодог юм, мэдэнэгүйбди. Мүнөө өөһэдөө ургаһан ногоонойнь хэр эдигдэһээр баг саагаад манагшабди. Ааяма халуунда үнеэд бэлшэнэшьегүй, гансал ногооень гэшхэнэ. Нэгэ загуунда дүрбэн үдэр бэлшээгдэнэ. Ногоониинь хүсэд эдигдэнгүй үлэшэнэ. Намар тээшээ эдихэ аабы, — гэжэ үхэршэн Борис Лыпин харюусаа.

Малда эдигдэнгүй үлэһэн ногооень үбэлдөө хоол болгохоор сабшажа, тармажа абаад сомоһониинь дээрэ гэжэ түрүү дүршэл элирүүлэнхэй. Хоёрдохёор, һайжаруулагдаһан бэлшээрээ тусхай оньһожоруулагдамал звенодо гү, али луговодто даалгажа, эзэтэй болгоогүйдэ саг үргэлжэ һайнаар ашаглагдахагүйнь мэдээжэ. Гурбадахяар, иимэ бэлшээриин ногоон гол түлэб залаата, буурсагта ногоон, хяаг, хилгана байха ёһотой. Ушарынь хадаа залаата ногоон узуураараа һагсайжа, удхэнөөр ургадаг, һайн хэнзэтэй байдаг. Тиимэһээ бэлшээрээ шэмэтэ ногоогоор бүрхөөхын тула ногооной үрэһэ жэл бүри тариха, газарайнь хүрьһэ борнойлхо, наг шэбхэ ехээр гаргажа тарааха болоно. Хэрбээ эдэ мэтын ажал ябуулаагүй һаа, **намаг газарай шэмэгүй ногоон малда яашье эдигдэхэгүй**, гансал гэшхэгдэжэ хосорхо болоно гээшэ.

Һайжаруулагдамал бэлшээри ашаглалга тухай хэлсэһэн хадаа харууһалалга тушаань заабол тогтолтой. Юуб гэхэдэ, «Гигант» колхоздо, «Дружба» совхоздо бэлшээринь тусгаар нэгэ хүндэ — луговодто даалгагдаһаншье һаа, хэгдэхэ ажалынь хүсэд ябуулагданагүй. Юуб гэхэдэ, зуу гаран гектаарта нэмжыһэн бэлшээрие ганса луговод уһалжа, үлэһэн ногооень сабшажа яашье үрдихэгүйнь мэдээжэ. Тиимэһээ эдэнэртэ туһалагшадые томилоогүйшье һаа, мал адуулагшадыень хабаадуулхада ямар юм гэжэ асуултай. Үнэндөө һайжаруулагдаһан бэлшээритэй гүүртэнүүдэй үхэршэд үдэшэ, үглөөниинь малаа загуундань туужа оруулха, гол, горхондо абаашажа уһалхаһаа ондоо ямаршье ажал хэнэгүй гэжэ тобшолоптой. **Бэлшээри даажа абаһан луговодуудай мэдүүлһэнэй ёһоор, дурсагдагша ажахынуудай иимэ бэлшээритэй гүүртын үхэршэд ьхэрууһалагшадта хамһалсахаһаа байха хорёогой хухарһан һургаар һайн дураараа һэлгэдэггүй, захаарнь гарашадаг байна.** Энээниень гэршэлэн, Боомой үхэршэдые абаябди. Анханда арбан хоёр загуун байһанаа дүрбэнэйнь хорёо эбдэржэ, ашаглагдахаяа болёо гэжэ урид хэлээ һэмди. Энэ хэнэй гэмээр бэ? Нэн түрүүлэн эзэгүй байгаа гэлэй. Теэд дүрбэн үхэршэн байһан аад, үмхиржэ унаһыень шэнэлэн заһабарилхадань яадаг юм?

Сэхыень хэлэхэдэ, **загуунда бэлшэдэг 250 үнеэндэ аяар дүрбэн үхэршэнэй ажаллаһанай туһа бии гү? Һарадаа дунда зэргээр 160 түхэригһөө бага бэшэ салин абадаг эдэ мал адуулагшад түхэреэн сүүдхын туршада юу хэнэб?**

— Хэхэ ажал олдоод лэ байгша. Үнеэдээ үдэртэ хоёр дахин һаадаг. Тэрэ үедэнь малаа загуунһаа гаргажа хорёодонь хаагшабди. Тиихэдэ үрэжүүлэгдэхэ үнеэнэй тэршэлээ һаань, барижа үгэхэ ушар гарагша, — гээд, мал адуулагша Борис Липик ехэл сүлөөгүй байдаг мэтээр, мэдүүлээ.

Үнэндөө эдэ дүрбэн «сүлөөгүйшүүлэй» нэгыень мал адуулагшаар үлөөгөөд, нүгөөдүүлыень бэлшээрээ харууһалхаар табибалнь, дүрбэн загууниинь задагай байхагүй һэн. Тиихэдэ эдигдэн гүй үлэһэн ногоониинь (гектарай 5—6 центнер үбһэн абтахаар) саг болзортоо сабшагдажа, үбэлдөө эдюулхэ үбһэнииньшье яһала бэлдэгдэхэ, бэлшээричышье һайнаар ашаглагдаха бэлэй. Богонёор хэлэхэдэ, аймагай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд һайжаруулагдаһан бэлшээрээ эзэтэй болгохо гэбэл, ондоо хүнине бэдэрэлтэгүй үхэршэдтэнь сэхэ даалгахал байгаа.

Эндэ һайжаруулагдаһан бэлшээриин ямараар ашаглагдажа байһыень хоёр ажахы дээрэһээ зэргэсүүлэн харабабди. Тобшолон хэлэхэдэ, Загарайн аймагай ажахынууд иимэрхүү бэлшээри үнинһөө байгуулбашье, үшөөл хангалтагүй муугаар ашаглаһан зандаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ, эндэ дурсагдаагүй Карл Марксын, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта, Хүрбын ОПХ-да байгуулагдаһан бэлшээринүүдынь мүн лэ аша үрэтэйгөөр хэрэглэгдэнэгүй. Дээрэ хэлэгдэһэн хоёр колхоз сабшалангаа хорёолжо, загуун болгобошье, үнеэдээ юундэшьеб бэлшээнэгүй.

Элирүүлэгдэһэн эдэ дутагдалнуудта гансашье ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд зэмэтэй бэшэ, мүн аймагай хүдөө ажахын управлениин мэргэжэлтэд яһала гэмтэй. Ушар иимэһээ, хүдөө ажахын управлениин ахамад агроном П. Т. Фомин һайжаруулагдаһан бэлшээри дээрэ культур-техническа хүдэлмэри ябуулха байгша оной түсэб зохёогоогүй, тэндэ юунэйшье хэгдэжэ байһыень мэдэхэгүй байшоо. Ойрын үдэрнүүдтэ һайжаруулагдаһан бэлшээрээ эзэтэй болгожо, саашадаа ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын түлөө аймагай, ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд зохихо хэмжээ абаха аабза гэжэ найдагдана.

А. НЕРЕТИН,
С. ХАНТАЕВ,
республикын арадай хиналтын комитедэй штатна бэшэ инспекторнууд.
В. ЖИГЖИТОВ,
манай тусхай корр.

ХУРА БОРОО ХЭР ОРООБ?

Һүүлэй арбаад хоногто республикын олонхи нютагуудта хура бороо мүртэй ороогүй, үдэртөө ходол 25—30 хүрэтэр градус халуун байһан аад, уржадэр, июлиин 14-дэ, зарим аймагуудта ойро зуурын аадар ороһон байна.

Нютагуудай метеостанцинуудай мэдээсэһэнэй ёһоор, үнгэрһэн сүүдхэ соо Түнхэндэ 34 миллиметр, Улаан-Үдэ город шадар — 16, Кабанскда — 7, Хоридо—6, Новоселенгинскдэ 1 миллиметр хура бороо ороо. Бэшэ аймагуудта мүртэй бороо ороогүй.

М. КУКСЕНКО,
Улаан-Үдын гидрометеорологическа обсерваториин синоптик.

„САЛЮТ-3“: НИИДЭЛГЭ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Июлиин 12-то «Салют-3» гэжэ жолоодогдодог научна станцида габшагай ажалай үдэр болоһон байна.

Үдэһөө урагша космонавтнууд Павел Попович, Юрий Артюхин гараараа хүтэлэн жолоодохо түхеэрэлгэнүүдые тааруулан табиха талаар техническэ хэдэн туршалга хэһэн, Газар шадарай агаар соо гэрэл туяагай илгаралгые шэнжэлһэн байна.

Үдэһөө хойшо экипаж амарба. Космонавтнууд станциин таһалганууд соохие сэбэрлээд, удаань хүнгэхэн физическэ упражненинүүдые хээ, шатар наадаа, хүгжэм шагнаа.

Жолоодогдодог научна станциин экипажда хүдэлмэриин юһэдэхи үдэр июлиин 7-до Москвагай сагаар 9 час 30 минутада эхилбэ. Космонавтнуудай бэе махабад һайн. Станциин түхеэрэлгэнүүд гэмгүй һайнаар хүдэлнэ. «Салют-3» гэжэ замбуулинай станци ниидэжэ үргэлжэлһөөр.

* * *

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). «Салют-3» гэжэ замбуулинай жолоодогдодог станци дээрэ Павел Поповичто, Юрий Артюхинда хүдэлмэриин юһэдэхи үдэр июлиин 14-дэ Москвагай сагаар 2 час 30 минутада дүүрэбэ.

Хүдэлмэриингөө программа бэелүүлхэдээ, космонавтнууд Газарай нюруугай геолого-морфологическа байгууламжын буулгабари хэһэн байна. СоветДунда Азиин республикануудай тэгшэ бахадата үргэн ехэ районууд. Памир дээгүүр буулгабари хэгдээ. Абтаһан мэдээнүүд арадай ажахын гол шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, ашагта малтамалнуудые бэдэрэлгэдэ, мүн бусад асуудалнуудые шиидхэлгэдэ туһа хүргэхэ байна.

Гараараа жолоодон хүтэлхэ түхеэрэлгэнүүдые саашадань һайжаруулха зорилготойгоор станциин бүридэлдэ ородог «Союз-14» гэжэ транспортна онгосо дээрэ туршалганууд хэгдээ.

Медицинскэ телеметрическэ мэдээнүүдэй ёһоор. Павел Поповичой, Юрий Артюхинай бэе махабад һайн.

«Салют-3» гэжэ замбуулинай станци ниидэлгэеэ үргэлжэлүүлһээр.

ГАЗАР ХАХАЛАГШАДАЙ МҮРЫСӨӨН

РЯЗАНЬ. (ТАСС). Механизаторнууд-газар хахалагшадай бүхэсоюзна мүрысөөнэй туг зургаадахяа эндэ далбан намилзуулагдаба. Бүхы союзна республиканудһаа 300 мянга шахуу тракторист Рязаниин хүдөө ажахын туршалгын станциин поли дээрэ мэргэжэл шадабаряа харуулхын тула энэ жэлдэ мүрысэһэн байгаа. 55 эрхимүүдэй эрхимүүд эндэ ерээ. Хүдөө нютагуудые тракторнуудаар, мотоорнуудаар, плугуудаар хангадаг заводуудай түлөөлэгшэд мүн лэ ерэһэн байха юм.

К-700, ДТ-75, МТЗ-50 түхэлэй хүсэтэ тракторнууд жэрылдэн зогсоно.

СССР-эй хүдөө ажахын министрэй нэгэдэхи орлогшо Л. Н. Хитрун, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ И. Ф. Шкуратов, Рязаниин областной гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ А. Т. Макаров мүрысөөндэ хабаадагшадые халуунаар амаршалба.

Конкурсһоо гадуур мүрысөөндэ хабаадалсаһан Югославиин механизаторнууд-газар хахалагшад Анте Задро, Бранко Груич гэгшэд совет механизаторнуудтай хамта тракторнуудые жолоодожо, поли дээрэ гараһан байна.

Тракторнуудай түхэлһөө дулдыдан, 30 сотоһоо 80 сото хүрэтэр талмайе хахалха ёһотой байгаа. Машинаяа тааруулан табяад, энээние һайн шанартайгаар хахалхын тула 75 минута саг үгтэбэ. Тиихэдэ агрономическа эрдэм наукын эрилтэнүүдые һайнаар сахиха хэрэгтэй.

Ногоон тугханаар һэбин, мүрысөөнэй эхилһэн тухай тэмдэг үгтэбэ. 12 дүнгөөр илажа гарагшад тодоруулагдаха зэргэтэй һэн. Механизаторнууд һахы-һалаг ажаллан, жэгдэ һайнаар, гүнзэгыгөөр хахалхые оролдонод.

Улаан тугаар далбахадань, мүрысөөн дүүрэжэ, тракторнуудай мотоорнууд унтаргаагдаба. Механизаторнууд машинануудһаа буужа, өөрынгөө, нүхэдэйнгөө хэһэн ажалые адаглан харана.

Механизаторнууд-газар хахалагшадай бүхэсоюзна зургаадахи мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдобо. Хүшэр бэрхэтэй тэмсэлдэ Киргизэй ССР-эй «Джанги-Джер» гэжэ совхозой тракторист Александр Ваккер мүрысөөнэй эгээл эрхим, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, алтан медаляар шагнагдаа. Эстониин «Суйслепа» колхозой трактористка Элле Мюйр мүнгэн медальда хүртэбэ. Тэрэ эхэнэр трактористнуудай дунда илажа гараһан байна. Рязаниин хүдөө ажахын туршалгын станциин «Подвязье» гэжэ ажахын тракторист Иван Полозков, Казахай ССР-эй Зүүн Казахстанай областиин «Кировский» совхозой механизатор Малгаждар Акумбаев гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

Белоруссиин ССР-эй Гомельскэ областиин «Победа» колхозой түлөөлэгшэ Александр Маскальчук эдир хахалагшадай дунда шалгаржа, чемпион болоо. Красноярай хизаарай «Краснoозерский» совхозой комсомол басаган тракторист Екатерина Карванен Паша Ангелинын нэрэмжэтэ шанда хүртэһэн байна.

Мүрысөөндэ хабаадаһан олон хүнүүдтэ СССР-эй ВДНХ-гай медальнууд барюулагдаа.

Россин Федерациин команда — нэгэдэхи, эстониинхид — хоёрдохи, Белоруссиин түлөөлэгшэд гурбадахи һүүрида гараба. Югославиин трактористнууд Анте Задро, Бранко Груич «Эрхим шанарай түлөө», «Илалта туйлаха хүсэл эрмэлзэлтэй байһанай түлөө» гэһэн медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Мүрысөөн дүүрэжэ, оронной эрхим түрүү механизаторнууд—газар хахалагшадай мүрысөөнэй тугые шэнэ чемпионууд буулгаба.

МЭРГЭЖЭЛ ШАДАБАРИИН КОНКУРС

Казахстанай, Белоруссиин, Ростовско областиин механизаторнуудай үүсхэлые үргэнөөр дэмжэн, хэдэн зуугаад мянган комбайнер, тракторист түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй ургасые богони болзор соо гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряахые уялгалбад. Ургаса хуряалгада үндэр үрэ дүнгүүдые туйлахадань, Хүдөө ажахын министерствын дурадхалаар СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудай выставкын соносхоһон конкурс туһалха байна. Бүхы механизаторнууд энээндэ хабаадажа шадаха.

Тиихэдэ чмагтал энэ жэлэй бэшэ, харин урда хоёр жэлэй дүнгүүд хараада абтажа, комбайнер гү, али тракторист СССР-эй ВДНХ-гай алтан, мүнгэн медаляар шагнагдаха байна.

Энэ жэлэй ургаса хуряалга тухай хэлэхэ болоо һаа, комбайнууд болон хуряалгын техникэ ашаглалгада туйлагдаһан үндэр үрэ дүнгүүд, хүдэлмэриин эрхим шанар гол анхаралда абтаха. Семинарнууд, выставкэнүүд дээрэ, радиогоор, телевидеэр үгэ хэлэжэ, хэблэлдэ бэшэжэ, дүй дүршэлөө дэлгэрүүлэн тараахын тула комбайнерай, трактористын хэһэн ажал ябуулга мүн лэ хараада абтаха юм.

Выставкын главна комитет шан тогтоогоо — «Москвич» автомобиль барюулалгатай 200 Хүндэлэлэй дипломоор түрүүшүүл шагнагдаха. Октябриин 13-да — Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна үдэртэ ургаса хуряалгын түрүүшүүлдэ эдэние барюулхаар шиидхэгдэһэн байна.

(ТАСС-ай корр.).

БАМ—уран зураашадай мастерской

Комсомолой шефтээ абаһан бүхэсоюзна габшагай барилга — Байгал-Амарай түмэр зам уран зурагай искусствын ажал ябуулагшадай зохёохы мастерской болонхой. Улаан-Үдын Магаданай, Владивостогой, Москвагай залуу уран зураашад, скульпторнууд, графигууд, плакат зурагшад РСФСР-эй Уран зураашадай холбооной түрүүшын путёвконуудые абажа, БАМ-ай барилгашадта ошоһон байна. 30 гаран хүнһөө бүридэһэн зохёохы бригада хэдэн зуун жэлэй турша соо хүнэй хүлөө табяагүй буртаг шэрэнгитэ тайга соогуур харгы гаргагшадтай хамта дабшаха юм. Тиихэдээ эдэнэй габшагай ажал, байдал, амаралта тухай зохёолнуудые бүтээжэ, энэ түүхэтэ барилгые, тэрээндэ хабаадагшадые мүнхэлхэ юм. Эндэ бүтэһэн зохёолнууд 1975 ондо залуушуулай республиканска выставкэ дээрэ табигдаха. Эгээл һонирхолтой хүдэлмэринүүдынь түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэлэй жэлдэ нээгдэхэ «Советская Россия» гэжэ уран зурагай выставкэдэ хабаадуулагдахаар хараалагдана.

Гадна, улаан булангуудые, клубуудые, Хүндэлэлэй самбарнуудые шэмэглэхэдэнь, «Сахилгаан» хуудаһануудые гаргахадань, уран бэлигтэнэй бригадануудай гэшүүд БАМ-ай барилгашадта туһалха. Уран зураашад барилга дээрэ ажаллажа байһан самодеятельнэ зураашадые шефтээ абахые шиидэнхэй.

(ТАСС-ай корр.).

ЭРШЭТЭ АЖАЛААР ТУЙЛАГДАҺАН ИЛАЛТА

Тимлюйн заводой цемент эрхим шанартай гэһэн Гүрэнэй тэмдэгтэ хүртэбэ

Техническэ эрдэмэй доктор, Москвагай Д. И. Менделеевэй нэрэмжэтэ химико-технологическа институдай профессор В. Б. Тимашовой хүтэлбэрилһэн, мүн СССР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын «Главвостокцементын» техническэ таһагай начальник Б. В. Алексеев, цементын промышленностиин научно-шэнжэлэлгын институдай стандартизациин таһагай начальник З. Б. Энтин, цемент хэрэглэгшэдэй зүгһөө — СССР-эй промышленна барилгын министерствын «Главвостоксибстройн» барилгын детальнууд болон хэрэгсэлнүүдэй управлениин начальник В. В. Усов, «Главвостоксибстройн», «Железобетон» трестын Усольско түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводой лабораториин начальник В. П. Колесникова, СССР-эй Гүрэнэй стандартнуудай тоололго-шэгнүүрэй техникые ба стандартнуудые хинан шалгаха Буряадай лабораториин начальник Н. М. Жарков гэгшэдһээ бүридэһэн Гүрэнэй комисси Тимлюйн цементын заводто хэдэн үдэрэй туршада ажаллажа, томо барилгануудта хэрэглэгдэдэг «400» гэжэ маркын тусхай портланд цементдэ эрхим шанартай гэһэн Гүрэнэй тэмдэг олгохо шиидхэбэри баталан абаһан байна.

Баясама энэ ушарта зорюулагдаһан заводой эдэбхитэйшүүлэй суглаан үнгэргэгдөө. Заводой директор Л. К. Рыжов, Гүрэнэй комиссиин түрүүлэгшын орлогшо Б. В. Алексеев, комиссиин гэшүүн З. Б. Энтин, заводой лабораториин начальник К. Н. Филиппова, эрьелдэдэг пеэшэнгүүдэй машинист С. М. Березкин, цемент гаргадаг тээрмын машинист А. А. Патрахин, заводой парткомой секретарь А. М. Ананьев, партиин Кабанскын райкомой секретарь Ю. Д. Ангаев гэгшэд суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, продукциин шанар һайжаруулха талаар заводой коллективэй гаргаһан тэмсэл, эршэтэ ажал тухай тэмдэглээ.

Гүрэнэй комиссиин түрүүлэгшын орлогшо Борис Владимирович Алексеев заводой коллективые шэнэ амжалтаарнь халуунаар амаршалаад, металл дээрэ һиилэгдэһэн Гүрэнэй тэмдэгэй һүлдэ тэмдэгые суглаанда хабаадагшадай нэрьемэ альга ташалган доро заводой директор Леопольд Кузьмич Рыжовто барюулһан байна.

***

Заводой коллективэй омогорхон баясахань буруу бэшэ. Цемент үйлэдбэрилэгшэд олон жэлэй туршада тогтууритай һайнаар ажаллана, гүрэнэй түсэбые, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, СССР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын болон профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта оло дахин хүртэһэн байгаа.

Цементын нэгэ зүйлдэ эрхим шанартай Гүрэнэй тэмдэг олгоһон ушар хадаа ганса энэ заводой коллективэй туйлаһан амжалта бэшэ юм. Энэ баримта республикымнай промышленностиин хүгжэлтэдэ хабаатай амжалта мүн гэжэ тоологдоно. Республикымнай промышленна гол продукциин 3-дахи зүйл Гүрэнэй тэмдэгтэ хүртэбэ ха юм. «Электромашина» заводой бүтээдэг хэдэн түхэлэй электродвигательнүүдтэ. Улаан-Үдын прибор-бүтээлгын микродвигательнүүдтэ эрхим шанартай гэһэн Гүрэнэй тэмдэг энээнһээ урда тээ олгогдоһон байгаа.

Гадна энэ хадаа ороноймнай цементын промышленностиин продукциие үндэрөөр сэгнэжэ, Гүрэнэй тэмдэгтэ хүртэхөөр зууршалһан, тэмдэгэй олгогдоһон лэ 3-дахи ушар болоно. Украинын Амвросиевско заводой, Вольско «Большевик» заводой үйлэдбэрилдэг цементын нэгэ-нэгэ зүйлнүүд иимэ тэмдэгтэ хүртэнхэй юм. Манай цементын завод оронойнгоо зүүн зүгэй заводуудһаа эгээл түрүүлэн эрхим шанартай продукци бүтээдэг предприяти болобо гээшэ.

Гүрэнэй тэмдэгтэ хүртэһэн продукци бүтээн гаргахань предприятида, арадай ажахыда ниилээд туһатай юм. Бэхи һайн зүйлнүүд удаан болзор соо ашаглагдажа, шэнэ олон зүйлнүүдые бүтээхэ металл, материал алмаха арга олгоно. Завод тэмдэгтэ хүртэхэдөө, урдынхиһаа һураггүй ехэ өөрын фондтой болохо юм. Тэрэнэй зарим хубинь үйлэдбэриие хүгжөөхэ, культурно-ажаһуудалай барилга эрхилхэ хэрэгтэ зорюулагдаха. Нүгөөдэ хубинь хүдэлмэришэдые материальнаар урмашуулгада хэрэглэгдэхэ байна.

Коллектив ажалай шэнэ ехэ амжалта туйлаба. Тусхай барилганудта хэрэглэгдэдэг «400» маркын портланд цемент үйлэдбэрилхэнь орёо юм. Тэрээндэ ехэ шанга эрилтэ табигдадаг. Иимэ цементээр хабсаргагдадаг зүйлнүүд бэхи һайн, халуун, хүйтэн уларилһаа, химическэ элдэб холисонуудһаа, далайн уһанһаа айдаггүй.

Заводой продукциин эльгээгдэдэг газарнуудые харуулһан карта эндэхи таһагууд, цехүүдтэ бии. Энэ карта дээрэхи зурлаанууд Каменск тосхонһоо баруулжаа, зүүлжээ, хойшоо, урагшаа зурына. Эгээл урда захын зурлаа Сахалин, Владивосток, баруун зүг тээшэ Тюмень, аяар холын Тикси, Колыма, Камчатка, аха дүү Монголой, Корейн республика хүрэнэ. Тимлюйн цемент үйлэдбэрилэгшэд Братска ГЭС-эй барилгада, Тюмениин нефть дамжуулха хоолой таталгада хабаадалсанабди гэжэ хэлэхэ эрхэтэй. Эдэ барилгануудай хабсаргамал бетон зүйлнүүдые бүтээлгэдэ Тимлюйн цемент хэрэглэгдээ. Амар, Сучан мүрэнүүд дээгүүр гараһан томо хүүргэнүүдые, Далайн флодой, хүндэ индустриин барилгын, транспортна барилгын, Ой модоной, модо болбосоруулгын, Химическэ промышленностиин, мүн хамта дээрээ оронойнгоо 14 министерствын олон предприятинуудай барилгада манай цемент эльгээгдэнэ.

Иимэ зүйлэй цементдэ Гүрэнэй тэмдэг абахань бүришье орёо юм. Цемент шанарайнгаа талаар дэлхэйн эгээл шанга стандартын эрилтэдэ хүрэмэ байха ёһотой. Цемент хэрэглэгшэдэй мэдээсэл үгэһэнэй ёһоор, Тимлюйн портланд цемент иимэ эрилтэдэ түйсэд һайнаар харюусана. Цементдэ Гүрэнэй тэмдэг олгохоор зууршалга хэдэг СССР-эй стандарт дэлхэйн эрхим стандартнуудһаа, США-гай, СЭВ-тэ ородог гүрэнүүдэй стандартнуудһаа эгээл шанга эрилтэнүүдтэй юм. Тиимэһээ заводой продукциин эрхим шанарай тэмдэгтэ хүртэһэн ушар бүхы коллективэй, заводой бүхы албатанай туйлаһан ехэ илалта болоно.

Заводой үйлэдбэри жэл бүхэндэ нарижуулагдана, шэнэдхэн байгуулагдана. Цементын гурбан тээрмэ шэнэдхэгдээ. Энээнэй ашаар тэдэнэй бүтээсэ хоёр дахин дээшэлээ. Эрьелдэдэг пеэшэнгүүд, шулуу бутаруулдаг тээрмэнүүд һэльбэн заһабарилагдаа.

ЗАВОДОЙ директор Л. К. Рыжов коллективтэ барюулагдаһан һүлдэ тэмдэгые заводой эрхим хүдэлмэришэд Степан Михайлович Берёзкиндо, Алексей Афанасьевич Патрахинда дамжуулан үгэжэ байна.

Гүрэнэй тэмдэгтэ хүртэхэ зууршалга хэхэ бэлэдхэл заводто 1972 онһоо ябуулагдаа. Заводой гол мэргэжэлтэдһээ бүридэһэн тусхай комисси байгуулагдаа. Комиссиие главна инженер Александр Степанович Черкес хүтэлбэрилнэ. Үйлэдбэриие техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ, технологиие нарижуулан һайжаруулха холын хараата түсэбэй ёһоор бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэри эмхидхэгдэһэн байна.

1971—75 онуудай туршада бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулгануудай олонхинь саг болзор соогоо дүүргэгдээ. Цехүүдтэ хэдэн автомат онол арга нэбтэрүүлэгдээ. Цемент үйлэдбэриин тооһо шорой бариха электрофильтрнүүд тодхогдоһон, эрьелдэдэг пеэшэнгүүд оньһон түхеэрэлгээр хангагдаһан байна. Шулуу бутаруулха шэнэ түхеэрэлгэ горно цехтэ ашаглагдажа эхилээ.

Үйлэдбэриие шэнэ онол аргаар хангаха, цемент үйлэдбэрилгын технологи нарижуулан һайжаруулха талаар заводто ехэ юумэн хэгдээ. Шулуу бутаруулгаһаа эхилээд, бэлэн продукци хадагалха түхеэрэлгэ хүрэтэрхи бүхы ажал эмхи гуримтайгаар, нарин нягтаар эмхидхэгдэнэ. Үйлэдбэриин шата бүхэндэ хиналта, шалгалта хэгдэдэг болоо.

Цемент химическэ олон зүйлһөө бүридэһэн холисо юм. Тэдэнэй бүридэлдэ ородог бодосууд тусхай хубитай, тэдэнииень зүбөөр сахиха шухала. Лабораториин хүдэлмэрилэгшэд цемент үйлэдбэрилгын бүхы технологиин хэр зүбөөр сахигдадаг байхые шалгахатаяа хамта, хүдэлмэришэдые энэ онол аргада һургаа. Гол мэргэжэлэй хүдэлмэришэдые һургаха тусхай курснууд эмхидхэгдэһэн юм. Мүнөө эрьелдэдэг пеэшэнгүүдэй, цементын тээрмын машинистнүүд продукциингаа шанар өөһэдөө шалгана.

Продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан бүхы хүдэлмэри научно-шэнжэлгын институдай туһаламжаар хэгдэнэ. Мүн хүдэлмэришэдэй дунда, цехүүд, таһагуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үрэ дүн гаргахада, ямар шанартай продукци бүтээһэниинь заатагүй хараада абтадаг болоо. Һайн шанартай продукци бүтээһэнэй түлөө нэмэлтэ шан үгтэдэг.

Коллективэй гаталан гараха шэнэ дабаан урдань бии. Гүрэнэй тэмдэгтэ хүртэһэн зүйлнүүд саашадаа шанга хиналта, шалгалтада абтадаг. Энэ тэмдэг заводто 2,5 жэлээр үгтөө. Болзорой үнгэрхэдэ, цементын шанар дахин шалгагдаха юм.

Завод мүнөө дээрээ дүрбэн зүйлэй цемент үйлэдбэрилнэ. Ойрын нэгэ-хоёр жэлэй туршада үшөө нэгэ зүйлэй — асбоцементын хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэгдэдэг цементдэ эрхим шанартай гэһэн Гүрэнэй тэмдэг абаха зорилго коллектив урдаа табиба. Мүн ондоо хоёр зүйлэй цементын шанар һайжаруулха, маркыень дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин шата бүхэндэ хиналта, шалгалта бүри нарин нягтаар хэхэ, үйлэдбэриие саашадань оньһожоруулха, автомат аргаар хангаха асуудал шиидхэгдэхэ юм.

Туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амардаггүй, урагшаа дабшаха замдаа шэнэ шэнэ дабаа гаталжа ябаһан цемент үйлэдбэрилэгшэдтэ саашадаа алдар солоёо ходо дурдуулжа ябахыень хүсэе.

С. БАРДАМОВА,
манай тусхай корр.
Каменск тосхон.

ГҮРЭНЭЙ комиссиин заседаниин үе энэ зураг дээрэ харуулагдана.
Е. ЧЕРНЫШОВОЙ фото.

УГАЙ МЭРГЭЖЭЛ ШУДАЛҺА[н] ЗАЛУУ НАҺАН

Хэдэн жэлэй саана манай аймагта Польшын журналистнууд ерээ һэн. Тэдэнэр малшадай ажалтай, ажабайдалтайнь танилсаха зорилготой байгаа. Хэдэн һү һаалиин фермэнүүдтэ, хонишодой бригадануудта ошожо хараад байхадаа, Эдын хонишодой хүшэр хүндэ ажал, тэдэнэй амжалтанууд тухай Ханна Краль бэшээ һэн.

Эгээл тэрэ үедэ Виктор Цыренов хонишоноор хүдэлжэ эхилэнхэй байһан юм. Тэрэнэй түрүүшынь жэл хаһы хүшэр хүндэ байбашье, 1973 оной үбэлжэлгэтэй жэшэхээр бэшэ һэн.

Тиихэдээ түрүүшынгээ жэлдэ Виктор зуутанай тоодо орожо шадаагүй. Зүгөөр хоёрдохи жэлдээ энэ зорилгоёо дүүргэжэ, түрүүшүүлэй тоодо оролсодог болобо. Өөрөө хэлэхэдээ, энэ амжалтада минии оруулһан хубита тон багахан гэжэ хэлээ һэн. Дүй дүршэлөөр баян хурьгашад дайралдажа, ажалыемни хүнгэн болгоо гэжэ тэрэ мэдүүлнэ.

1973 ондо Виктор Цыренов дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абажа, «100 эхэ хонин бүхэнһөө — 100 хурьга!» гэһэн уряатайгаар республикын залуу хонишодто хандаа һэн.

Энэ жэл тон хүндэ байшоо. Хажуугаарнь хотоһоо ерэһэн хоёр басагадые хурьгашадаар үгөө. Тэдэнэрынь наһан соогоошье хони хаража үзөөгүй зон байшоо ха юм.

Гэбэшье Виктор ушарһан бэрхэшээлнүүдые үсэд нэтэрүүгээр дабажа, 100 эхэ хонин бүхэнһөө 102 хурьга абаа һэн. Тиигэжэ үгэһэн үгэдөө хүрөө бшуу.

Энэ амжалтаяа өөрынгөө багша, Социалис Ажалай Герой Г-С. Г. Цыремпиловатай дүүрэн эрхэтэйгээр хубаалданаб гэжэ Виктор хэлээ һэн.

Социалис Ажалай Герой Г. Л. Рабдаевай үүсхэлые дамжаһан Г-С. Г. Цыремпилова Викторые шефтээ абажа, саг үргэлжэ туһалжа, заабари үгэжэ байһан юм.

Тиигэжэ 1974 ондошье Виктор Цыренов зуутанай тоодо оролсоо. Энээн дээрэһээ үндэһэлэн бодоходо, Виктор бэеэ даажа хүдэлхөөр болоол хаш гэжэ багсаан һанахаар байна.

Залуу хонишодой тоо жэл ерэхэ бүри олошорно. Тиимэһээ эртэ урдын мэргэжэл болохо хонин ажалай залуу наһан — Виктор Базаров, Борис Цыретаров, Надежда Намсараева, Сергей Иванов гэгшэд болоно.

Эдэнэр хүшэр хүндэ энэ мэргэжэл шэлэжэ абаад, амжалтатайгаар ажаллажа байна. Эдэнэрэй олонхинь эхэ эсэгэнэрэйнгээ отаранудые даажа абана. Тиимэһээ тэдэнэр уг залгамжалһан хонишод болоно гээшэ.

Харин Виктор Цыре[нов] тодо ажаһуудаг һэн. [...] хэлхеэ холбооной [...] техникумдэ, һамгани[н] дөө ажахын институт[...] даг байгаа. Теэд түрэ[...] гата тосхондоо бусаха [...] болоһон тула тэндээ [...] хонишоной мэргэжэл [...] юм.

Бүри һаяхан би Ви[ктор]дэ ошооб. Тэрэ үглөөн[...] бэн часта болоод, үдэ[...] болотор хонидоо [...] Мүнөө үедэ хонидоо [...] тарган болгохо шухала [...] мэһээ Виктор хүсэ [...] гамнангүй ажаллана.

Виктор Цыренов [...] үбэлжэлгын үедэ ту[...] амжалтаяа саашадань [...] бадхаха зорилготой. [...] бэелүүлхэ байха гэж[...] этигэнэбди.

О. КЛЕШН[...]
«Зэдын үнэн» газе[...]
хүдэлмэрил[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: [...] хонишон Виктор Цыр[...]
АВТОРАЙ ф[...]

ДҮЙ ДҮРШЭЛЫЕНЬ ХАЛАН АБАН[...]

Сэлэнгын совхозой Эрээлжэнэй һүнэй фермые даагша Петр Андреевич Еранский һаяхан ехэл хүхюутэй, урма баяртай байгаа һэн.

Үглөөнэй һаам һая дүүрэжэ, Еранский карандаш гартаа баряад, тоолон бодожо эхилбэ. Тэрэнэй багсаамжалһанай ёһоор, энэ үдэр фермэнь һү һаалгаар хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ заргатэй байгаа.

Үнэхөөрөөшье, коллективэйнгээ түсэбтэ даабарла болзорһоонь 10 үдэрөөр урид дүүргэхэдэнь, фермые даагша баярлангүй яаха һэм даа.

Тиихэдэ үшөө нэгэ ушар эдэнэрэй ухаан бодолдо удаан саг соо һанагдахал байха. Дүрбэн монгол басагад хоёрдохи үдэрөө эндэ ерэнхэй.

Эдэнэр машинаар үнеэдые һааха һургуулида һурахаяа ерэһэн. Дёмин Данзан, мал адуулагша Дальчинсурэн, Аюн Убчунхоо, Согзолма Гомбо гэгшэд МНР-эй Түбэй аймагтахи Батсумбэр госхозһоо эндэ ерээ. Монгол басагад мал ажал дээрэ үнинэй хүдэлжэ байна. Эндэхи һаалишад Бальжит Нимаева, Антонида Аюшеева, Агния Жаркой хоёр һарын турша соо хамта хүдэлжэ, машинаар үнеэдые һааха дүршэлөө эдэнэртэ дамжуулан үгэхэ юм.

Бүлюутын һүнэй фермэдэ үнеэдые һааха агрегадуудые тодхоһонһоонь хойшо тиимэшье ехэ саг үнгэрөөгүй. Гэбэшье ажалайнь үрэ дүнгүүд эрид дээшэлһэн байна. Фермын коллектив үйлэдбэриингээ даабариие, абаһан социалис уялгануудаа ходоодоо үлүүлэн дүүргэнэ. Тиихэдэ һаалишадай ажал ямар хүнгэн болоо гээшэб!

Монголой хүдөө ажахын үйлэдбэриин гол һалбари — мал ажал промышленна үндэһэ һуури дээрэ һаял гаража байнхай. Мал ажалай ехэ ехэ комплекснууд орон дотор баригдажа эхилээ. Эндэхи бүхы хүдэлмэри гүйсэд оньһожоруулагдаха юм.

Үүлтэртэ 400 гаран үнеэдые харууһалха иимэ комплексын барилга Батсумбэр госхоздо хоёр жэлэй урда тээ эхилээ һэн. 700 толгой үнеэдэй байлгагдадаг хуушан байра оньһожоруулагдажа байнхай. Эдэ барилганудай дүүрэхэдэ, мэргэжэл шадабаритай хүнүүд хэрэгтэй болохо. Тиимэһээ эдэнние мэргэжэлыень дээшэлүүлхыень, дүй дүршэлыень халан абахыень манай [...] гэһэн байна. Госхоз 8 [...] һаалишадые машинаар [...] һургахын тула манай р[еспуб]лика эльгээгээ. Монгол[...] һоо ерэһэн 18 басагад [...] дай хүдөө ажахын инст[итуд]... һараһаа үлүүтэй саг с[оо] [...]ража, эрдэм мэргэжэл [...] шалүүлбэ. Мүнөө эдэнэ[р] [...] гарайн, Улаан-Үдын, [...] гын аймагуудай ажах[ынуу]даар таража, электро-[...] шудална. Тиин Эрээ[лжэдэ] ерээд хүдэлжэ байһан [...] нэгэ бүлэг басагадтай [...] лөөгүүр уулзаһан байна.

В. БАДМА[...]

СЕМИНАР БОЛОБО

КПСС-эй обкомой Политическэ гэгээрэлэй байшан соо республикымнай партиин райкомуудай, парткомуудай партийна кабинедүүдые даагшанарай семинар боложо дүүрэбэ.

Партиин обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша М. М. Гаськов үнгэрэгшэ жэлэй политическэ һуралсалай дүнгүүд ба һуралсалай шэнэ жэлэй зорилгонууд тухай элидхэл хэбэ.

Һүүлээрнь коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй, комсомол-залуушуулай политическэ ба экономическа һуралсал тухай асуудал дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдээ.

Политическэ гэгээрэлэй шангые даагша В. К. [...]на, тус байшангай ко[...]тантнууд, партийна к[абине]дүүдые даагшад энэ ас[ууда]лнуудые зүбшэн хэлсэл[гэдэ] баадалсаһан байна.

Манай ко[рр.]

Сошордомо дохёо

ОГОРОДОО ОРХИХОЁО БАЙНАЛ!

Городой хүдэлмэришэдые огородой эдеэгээр дүүрэн хангажа байхын тула Оронгын совхоздо овощ тариха һайн хурьһэтэй 40 га газар таһалагдаһан байна.

Харин мүнөө эгээл ургаса хуряаха сагай дүтэлөөд байхада, совхозой директор Черкал Иринчинович Бардунаев гараа дэлгэн, сүхэрэнгеэр гэмэрнэ:

— Огороднай манине зобоогоод лэ байна. хэбар байхада зарим рассадаяа хүлдэхөөжэрхёо һэмди. тиигээд хоёрдохёо таряабди. Мүнөө болоходо уһалдаг түхеэрэлгэмнай хэрэгһээ гарашоо...

Директорэй нигэжэ бэеэ аршалхаа оролдохонь гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, совхозой хүтэлбэрилэгшэд өөһэдөө олон дутуу дундануудтай байшоо ха юм.

Жэшээлхэдэ, ажалайнь эмхидхэл хараад үзэе. 40 гектар ургамалай 13-ниинь хэндэшье хабаагүй, хэнэйшье даалгабаригүй, харууһагүй үлэшөө. Хэнэйшье мэдэһээр, ээзгүй хаягдашаһан газарта овощой орондо бог үбһэн ургадаг гээшэ. Мүнөөшье энэ 13 гектар газарые бог үбһэн хушажа эхилээ.

Теэд совхозой хүтэлбэрилэгшэд огородойнь эдеэндэ «ногоон түймэрэй» добтолжо байхые хаража байгаад, ямар хэмжээ абаха юм. Мэдэхын аргагүй. Али өөһэдөө гараа үргөөд, бэеэ тушаахаа байгаа юм гү?

Зүгөөр бог үбһэнтэй тэмсэхэ арга боломжо бэдэрээд үзэбэл, Оронгодо яһала бии шэнги. Оронгын сомоной Советэй харьяата газар дээрэ ажал хэжэ шадаха 788 хүн олдохо байна. Сомоной Советэй түрүүлэгшэ С. Д. Мадаев совхоздо туһа хүргэлгөөр ямаршье хэмжээ абаагүй. Теэд хэмжээ абахын тула хургаа сохижо хүдэлөөгүй юм аабы гэхэдэш, июниин 6-да сомоной Советэй зүблөөн дээрэ «Огородой эдеэ ургуулха хэрэгтэнь Оронгын совхоздо, «8-ое Марта» колхоздо али болохо туһа хүргэхэ» гэһэн асуудал хэлсэгдэжэ, тэрээгээр шиидхэбэринүүд [...] абтаһан байха юм. Сом[оной С]оведэй гүйсэдхэхэ коми[тет]эй энэ һайхан шиидхэбэриин саарһан дээрээ үлэшэһэниинь гансал халагламаар.

Гэбэшье Оронгын совхозой хүтэлбэрилэгшэд огородойнгоо эдеэ бог үбһэнһөө абарха арга заатагүй олохо бээз гэжэ найдагдана. Юуб гэхэдэ, Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай партиин райкомой хэмжээ абаһанай һүүлээр оронгынхид хүл хөөрсөг хүдэлжэ эхилээ гэжэ тэндэһээ мэдээсээ һэн.

И. ЩЕГЛАЕВ.

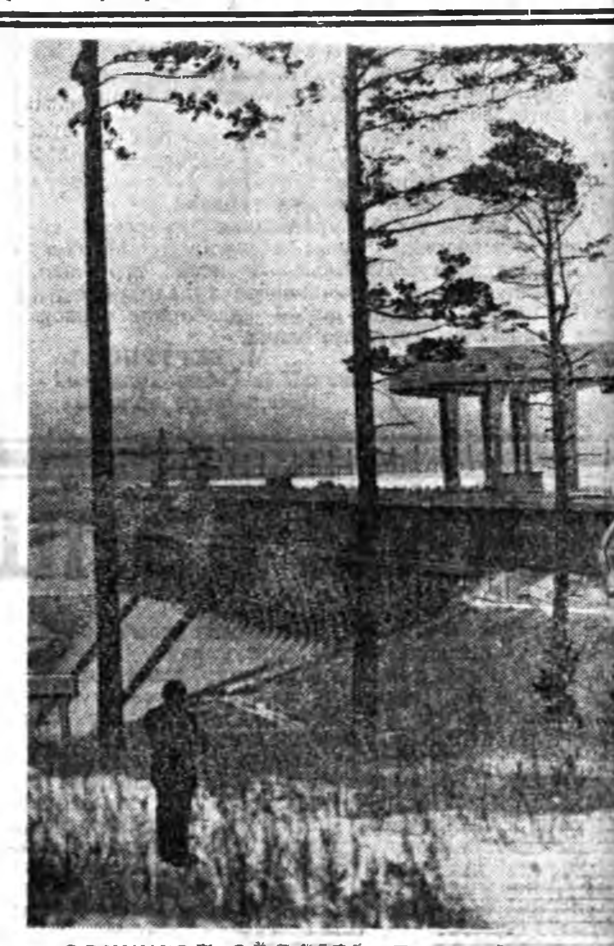

ЭРХҮҮГЭЙ ОБЛАСТЬ. Дэлхэй дээрэ тон [...] ГЭС-үүдэй барилгашад болон ашаглагшадай һуу[...] байһан Братск 18 жэлэй урда тээ город гэжэ [...] лэгдэдэг болоо һэн. Мүнөө энэ хото Ангар [...]рай индустриальна ба культурна түб боло[...] Тиин Братск ой тайгые улам саашань түрижэ, [...] жүү тээшээ, баһа өөдөө ургана. Эндэ 2 мил[...] дүрбэлжэн метрһээ үлүү талмайтай гэр байра [...]

Мүн баһа Ангар дээрэхи городой промышле[нна] хүсэн ургана. КПСС-эй XXIV съездын Директ[ива]нуудаар хараалагдаһанай ёһоор, барилгашад а[...]миниин заводой болон модоной промышленна б[...] барилгын шэнэ хүсэнүүдые бодхоожо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Братска ГЭС-эй хаалта.

ТАСС-ай фотохрони[ка]

МАЛАЙ ШЭМЭ — МАЛШАДАЙ ОРОЛДОЛГОҺОО

Табан жэлэй тодорхойлхы, үбэдэхи жэлдэ бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон ажахынуудай һаалиин гүүртэнүүдэй малшад сагаан эдеэ улам элбэгжүүлхээр дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа һэн. Тэрэ гэһээршье ниилээд саг үнгэржэ, энэ хугасаа соо аймагай һаалишад горитой амжалта туйлаһанаа мэдүүлбэд.

Үнгэрһэн табан һарын туршада аймаг соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгөөр «Улаан Аха», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай һаалиин гүүртэнүүдэй коллективүүд эрхимлэжэ гараһан байна. Жэшээлбэл, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишан Дульма Макаровна Галсанова үнгэрһэн жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 1400 килограмм һү абажа, аймагай чемпион болоһон юм. Тиимэһээ малаа һайнаар харууһалжа, оролдосотойгоор ажаллабал, һаалишан бүхэнэй мянга хахадай дабаа заабол дабаха байһыень гэршэлээ.

Гадна «Улаан-Аха» колхозой үнинэй һаалишад Г. Сандакова, С. Добшонова, Д. Гармаева, Я. Ошорова, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Д. Галсанова, В. Мангадаева, «Коммунизм» колхозой Б. Сыренова, Г. Габанова, С. Гармаева болон «50 лет Октября» колхозой Т. Бамбалаева, С. Гармаева гэгшэд байгша оной түрүүшын 5 һарын туршада һү һааха хахад жэлэйнгээ түсэб сүм дүүргээ.

Һаяхан аймагай түб — Орлик тосхондо болоһон түрүү һаалишадай зүблөөндэ хабаадалсагшад гол түлэб сагаан эдеэ саашадань яагаад элбэгжүүлхэ тухайгаа хэлсэжэ, дутагдалнуудаа элирүүлбэ.

Аймагай ажахынуудта бүхыдөө 40 гаран һаалишан ажалладаг юм. Һүүлэй мэдээгээр тэдэнэй 10-ниинь хараалһан даабаряа дүүргэжэ, абаһан уялгаяа үлүүлээ. Энэ дүн юу харуулнаб гэхэдэ, мүнөө ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд һаалишадай дунда мүрысөө үшөөл үргэнөөр дэлгэрүүлээгүй, дутагдалыень дарy усадхаагүй байһаниинь элирнэ.

Һүүлэй үедэ аймагай зарим ажахынууд гүүртэнүүдээ томодхожо захалаа юм. Тусхайлан хэлэбэл, «50 лет Октября» колхоз Унагай гэжэ газарта томодхогдоһон һаалиин гүүртэ эмхидхэжэ, малай байха шэнэ байра, хорёо, хүнэй ажаһууха гэрнүүдые бодхоогоо. Мүн һаалишадай сүлөө сагаа хүхюунээр үнгэргэхын тула клуб баригдаһан, мүнөө тэндэнь кино, концерт харуулагдана. Гадна энэ газарһаа колхозой түб хүрэтэрхи харгынь заһабарилагдажа, автомашинын ябахада зохид болоо.

Энэ зүблөөндэ хабаадалсагшад үгэ хэлэхэдээ, һаалишад **дуталдана. Гүүртэнүүд үшөөл хүсэд томоодхогдоогүй гэжэ шүүмжэлһэн байна. Ушарынь хадаа дунда һургуули дүүргэгшэдэй дунда колхоздоо үлэжэ, аха нухэдэйнгөө ажалые халан абаха талаар ойлгууламжын хүдэлмэри үшөөл һанаһанда хүрэмөөр ябуулагданагүй. Тиимэһээ мүнөө ажахынууд һаалишад, малшадаар ехэтэ дуталдана.**

Һүүлэй жэлнүүдтэ гансал Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо иимэ хүдэлмэри ябуулагдаа юм. Ажахын комсомол-залуушуулай гүүртэ байгуулагдажа, В. Налханова, В. Мангадаева, Д. Сайбанова, З. Хантагаева болон бусад һаалишанаар ажаллахаар эндэ ерэһэн байна. Теэд эндэхи комсомолшуудай үүсхэл бүхы аймаг дотор үргэнөөр дэлгэрэнгүй үлэшэһэниинь халагламаар гэжэ түрүү һаалишад мэдүүлээ.

Аймагай ажахынуудай гүүртэнүүдтэ һү һаали юундэ дээшэлнэгүйб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, зарим һаалишад ажалдаа хайхарамжагүйгөөр хандана, үнеэдэ саг соонь һаанагүй, искусственна аргаар үрэжүүлнэгүй, олоор һубайруулна. Хоёрдохёор, малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри баһал һулаар табигданхай. Мүнөө олонхи колхозууд хальмаг, казах үүлтэрэй сагаан толгойто үхэрнүүдые худалдажа абахын абаад, тэдэнээ һайнаар харууһалнагүй. Хэрбээ үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэреэ ха[...]нагүй жэгдэ һайнаар я[буулаа] һаань, малай ашаг шэм [...] дээшэлхэл һэн. Энэл у[ша]р мүнөө һарлаг, хайнаг [...] һээнь жэлдээ оройдоол [...] 700 килограмм һүн абта[на]шэ.

Энэ зүблөөн дээрэ му[...]лай тэжээл элбэгээр бэл[...] үнеэн бүриһөө тугал [...] үхэл гарзагүй түлжүүл[...]хай дэлгэрэнгыгээр [...] Удаань түрүү һаалишад[...] тиин райкомой, аймгүй[...]мой Советэй Хүндэлэлэй [...]танууд, үнэтэ бэлэгүүд б[...]лагдаба.

Ц. ЦЫБДЕН[...]
хүдөө бэшэ[...]
Аха.

Табан жэлэй барилганууд

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Юһэдэхи табан жэл соо байрын гэрнүүдые, саад, яслиин, һургуулиин, соёлой ордонгуудые олоор барижа, ажалшадай байдал һуудал улам һайжаруулха гэжэ партиин XXIV съездын абаһан шиидхэбэри соо хэлээгдэнэ. Энэ хараа зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула барилгашад ехэхэн ажал хүдэлмэри хэһэн, хэжэшье байна.

Манай Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой капитальна барилгын таһагай коллектив һүүлэй сагта ехэхэн ажал хэһэн байна. Заводоймнай ажалшадай ажаһуудаг соцгородогой түхэл жэлһээ жэлдэ болбосон шэнжэтэй болоно. Үргэн һаруул сонхотой гэрнүүд улам олоор ербын бодоно. Хүдэлмэришэдэй ажаһууха гэрнүүдые һайн шанартайгаар, түргэнөөр бариха гэһэн эрилтэ барилгашан бүхэнэй урда мүнөө табигдана гээшэ. Тиимэһээл бидэнэр барилгашадайнгаа мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ гэжэ оролдонобди. Түрүү онол арга хэрэглэжэ, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлһэн барилгашадай дүй дүршэлые олоной дунда тарааха гэжэ эрмэлзэнэбди. Иимэ түрүү хүдэлмэришэд манай коллектив соо олон юм.

Жэшээлхэдэ, үнинэй шулуушан Михаил Иванович Бессонов үдэр бүри түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг. Тэрэ туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхаха гэжэ эрмэлзэнэ. Барилгада шэнэ юумэ нэбтэрүүлхын тула бүхы хүсэ шададаа гаргадаг. Эрхим һайнаар ажалладаг бэрхэ шулуушаниие хэдэхэн жэлэй саана бригадираар дэбжүүлһэн юм. Тэрэ хүдэлмэришэдтэйгөө үгээе ойлголсожо, ажалаа эмхидхэхэдээ яһала шадамар байшаба. Богонихон болзор соо тэрэнэй даадаг бригадын шулуушад бусадай дундаһаа эрхимлэжэ захалһан юм.

Мүнөө эгээл харюусалгатай барилганууд Михаил Бессоновой бригадын коллективтэ найдагдана. Энэ бригадын шулуушад 140 үхибүүдэй ябаха саадай торхо барижа, хараалагдаһан болзорһоонь уридшалан дүүргээд, һаяшаг 80 бүлэ айлай орохо гэрэй һуури табижа захалба. Энэ гэрэйнгээ торхые октябрь һара соо дүүргэхээр уялга абанхай. Юуб гэхэдэ, энэ гэр байгша оной һүүл багаар ашаглалгада тушаагдаха юм. Эдэнэр энэ гэрэйнгээ торхыень хараалагдаһан болзор соонь дүүргэхын тула яһала оролдоно. Михаил Иванович ажалай эхилхэһээ 20—30 минута урид ерэжэ, барилгада хэрэгтэй материал, цементын холисо захидаг байха юм. Тиигэхэдэ хэниие ямар ажалда табиха тухайгаа бодомжолжо үзэдэг. Михаил Ивановичай ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэнь Василий Ефремович Чирковский туһалалсадаг юм. Энэ хүмнай одоол ажалай баян намтартай хүн даа.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой түрүүшын цехүүдэй һуури табилсаһан хүн юм. Заводой хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг соцгородогой бүхы гэрнүүдые шулуушан Василий Ефремович Чирковский барилсаһан алдартай. Энэ хүн шулуугаар барилга хэхэдээ, нилээд дүршэлтэй болоһон. Энэ дүршэлөө залуушуулда дамжуулха гэжэ эрмэлзэдэг. Тэрэ өөрынгөө мэргэжэлдэ нилээд олон хүдэлмэришэдые һургаһан юм. Михаил Бессонов Василий Ефремовичэй заабаряар эгээл түрүүшынгээ хирпиисэ табиһан намтартай юм. Мүнөө тэрэ 5-дахи разрядтай. Һургагшаһаа дутуугүйгөөр барилга хэдэг болонхой.

— Михаил бэрхэ шулуушан болохо гэжэ гансатал тухайлаа юм. Залуу аад, ехэ оролдосотойгоор, харюусалгатайгаар ажалдаа хандаха. Бэрхэ шулуушан болохын тула оролдосо шадабари, бэлигшье хэрэгтэй юм шуу даа, — гэжэ Чирковский хөөрэдэг.

Мүнөө Михаил Иванович Бессоновой хүтэлбэрилдэг бригадада 29 хүн хүдэлнэ. Эдэнэр булта халаан бүринггөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. Ажалһаа хожомдодог, ажалай үедэ миин һуудаг хүдэлмэришэд эдэнэй дунда үгы болонхой. Бригадынь олохон хүдэлмэришэд модошо дарханай, бетонщигой, электрогагнууршанай мэргэжэлнүүдые шудалһан юм. Цементын холисын, хирпиисын дуталдахада эдэнэр миин һуудаггүй. Бултадаа поол табиха, сонхонуудай, үүдэнэй можонуудые табилсадаг.

Бессоновой бригадын коллектив зунай үедэ хоёр халаан соо хүдэлнэ. Тиигэжэ оньһон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, барилгаяа үргэн дэлисэтэйгээр ябуулна. Барилгын шанарые һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг. Хүдэлмэришэн бүхэнэйнгөө хэһэн ажалые наринаар шалгадаг. Дутагдал гаргаа һаань, саг дары усадхуулдаг байха юм. Һүүлэй сагта Михаил Бессоновой бригадын коллектив нэгэшье голодоһо гаргаагүй. Тэдэнэй бариһан гэрнүүдые штукатурдахада ехэ амар юм гэжэ гэрэй дотор талын хүдэлмэри хэгшэд хэлсэдэг.

Бессоновой бригадын шулуушад Николай Второшинай бригадын коллективтэй мүрысэнэ. Второшинай бригадын коллектив 600 хүдэлмэришэдэй орохо хамтын байра барижа байна. Энэ томохон байшангай нэгэдэхи ээлжээниие байгша он соо ашаглалгада тушаахаар уялга абаһан юм. Тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр энэ бригадынхид ажаллана. Энэ зорилгоёо бэелүүлхэшье байха. Юуб гэхэдэ, Второшин олохон жэл Михаил Бессоновтой суг хүдэлжэ, нилээд баян дүршэлтэй болоһон юм.

Манай шулуушад дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй түрүүшын үдэрһөө ехэ эдэбхитэйгээр ажаллана. Бидэнэр жэлэй эхинһээ 80 бүлэ айлай орохо гэр, огородой эдеэ наймаалха магазинай байшан ашаглалгада тушаагаабди. Жэлэй дүүрэтэр хэхэ юумэмнай үшөөл ехэ. 80 бүлэ айлай орохо гэрэй, 140 үхибүүдэй ябаха саадай, хэлхээ холбооной отделениин байшан ашаглалгада тушааха ёһотойбди. Энэ бүхы барилгануудые болзор соонь ашаглалгада үгэхын тула манай хүдэлмэришэд хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлхэ болонол даа.

А. ВОРОНИН,
ЛВРЗ-гэй капитальна барилгын таһагай мастер.

ПОРТУГАЛИ: КОММУНИС ПАРТИ, САГ ЗУУРЫН ПРАВИТЕЛЬСТВО

Португалиин Коммунис партиин ЦК-гай гэшүүн Педро СОАРИШ АПН-эй тусхай корреспондент Генрих Боровиктой Лиссабондо хөөрэлдэхэдөө саг зуурын правительствода Коммунис партиин бэелүүлдэг ажал ябуулга тухай, Португалидахи мүнөө үеын байдал тухай хөөрэжэ үгөө.

Оронойнгоо демократическа хүсэнүүдтэй хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэл бэхижүүлхэ, зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй арад зоной холбоо барисаа һайжаруулха зорилготойгоор, фашизмда эсэргүү тэмсэлээ улам үргэдхэхэ, Португалиие саашадань демократическа шэглэлтэй болгохо зорилготойгоор бидэнэр саг зуурын правительствода хабаадалсанабди.

Орон доторойнгоо демократическа хүсэнүүдые нэгэдүүлхын тула тусхай шэглэлтэй болохо гээшэ саг зуурын правительствын гол зорилгонь болоно. Саг зуурын правительствын бэелүүлдэг программын ёһоор орон дотороо демократи бэелүүлхэ хэрэгтэ компарти хубитаяа оруулха аргатай болонхой.

Саг зуурын правительствын программын зарим пунктнуудыень бидэнэр шүүмжэлдэг байнабди. Гэбэшье бидэнэр хоорондоо эбгүй болохо хэрэгтэ бэшэ, харин нэгэдэн жагсаха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха зэргэтэйбди.

Манай орон демократиин замаар урагшаа дабшана. Энэ талаар оронoo абарха Совет, Саг зуурын правительство богонихон болзор соо ехэ юумэ хэһэн байна.

Мүнөөнэй саг зуурын правительствын ажал ябуулгань «саг зуурын» гэһэн үгые тодорхойлон харуулна. Гэбэшье, энэ правительство демократи бэелүүлхэ хэрэгээ үргэлжэлжэ, оронойнгоо үмэнэ табигдаһан тон шухала зорилгонуудые шиидхэжэ шадаха бээ гэжэ бидэнэр һананабди.

ЭКОНОМИЧЕСКА БАЙДАЛ

Фашис гурим манда хүшэр хүндэ хойшолон тохёолдуулаа. Монополис гуримһаа уламжалан, экономикомнай угаа түлюур байдалда ороһон байна. Колониальна дайнһаа, харинч гүрэнүүдэй капиталай хамааралсалгаһаа, газарай баялигай помещигэй мэдэлдэ байһанһаа экономическа байдалнай бүришье муудаа. Эдэ бүхы хойшолонгууд мүнөө үеын экономическа байдалда ехээр нүлөөлнэ.

Экономическа асуудалнуудые шиидхэхын тула дары бодото хэмжээ абаха шухала байна. Эдэ хэмжээнүүд хүдэлмэришэдэй хүзүүн дээрэ шиидхэгдэхэ бэшэ, харин монополинуудай хүзүүн дээрэ шиидхэгдэхэ зэргэтэй.

Тиимэһээ байра байдал һайжаруулха тухай хүдэлмэришэдэй зүб эрилтэнүүдтэ бидэнэр тон анхаралтайгаар хандаха ёһотойбди. Бидэнэр, коммунистнууд, хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай аша туһада саг үргэлжэ тэмсээбди. Энэ тэмсэлээ мүнөөшье үргэлжэлүүлнэбди. Энэ талаар политическэ ондоо ямаршье хүсэн компартитай зэргэшэжэ шадахагүй байна, юуб гэхэдэ, Компарти хүдэлмэришэн ангиин аша туһын түлөө саг үргэлжэ эгээл эдэбхитэйгээр тэмсэдэг юм.

Гэхэ зуураа, өөрыноо эрхын түлөө хүдэлмэришэдэй тэмсэжэ байһан үедэ ушар байдалай хэды хүндэ байһые обёоронгүй, хүдэлмэришэдэй эдэбхитэй тэмсэлдэ политическэ сэгнэлтэ үгэнгүй байгаа һаа, бидэнэр экономическа бүри хүндэ байдалда орохо байнабди.

Хархис монополинуудай, фашистнарай түлөөлэгшэд экономическа хүшэр хүндэ байдал һамбаашалан элдэб түбэг бэрхэшээл ушаруулна гэжэ мартаха ёһогүйбди. Хүдэлмэришэд өөһэдөө эрилтэ табихадаа, эдэ бүгэдые хараадаа абаха, хархис хүсэнүүдтэ мэхэлүүлхэгүйн тула тэмсэлэйнгээ политическэ шэглэлые ухаандаа хадууха зэргэтэй.

ХАРХИС ХҮСЭТЭНЭЙ ААША

Манай оронд байгуулагдаһан фашизмда эсэргүү фронтые эбгүй болгон таһалха зорилгоор хархисууд ехэ эдэбхи үүсхэл гаргана. Хархисууд хүдэлмэришэдые забастовканuудта өөһэдөө тухирхадаа, эрилтээ улам дээшэлүүлэгты гэжэ уряалхадаа, монополинууд хүдэлмэришэн ангиин аша туһа гэнтэ хамгаалдаг болоо гэһэн удхатай бэшэ. Эдэнэр дурсагдаһан арга хэрэглэгдэхэдээ, экономическа түбэг бэрхэшээл ушаруулхые, дунда шадалтанда элдэб баалалта хэжэ, демократиин дайсадай гарта хаяжа үгэхые оролдоно.

Бидэнэр Чилиин дүй дүршэлые, Чилиин хархисуудай мэхэ гохо һайн һананабди. Хэрбээ дунда шадалтан экономическа доройтолгын нүлөөндэ ороо һаа, демократиин дайсадай гарта ородог юм гэжэ Чилиин дүй дүршэл үшөө дахин гэршэлэн харуулаа.

Португалиин хархисууд иимэ хорото хэрэгүүдые үүсхэжэ, үргэн ниитэ ажалшадай, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хоорондохи холбоо барисаае муудхаахые оролдоно. Энэ холбоо барисаае бэхижүүлэн хүгжөөхын тула бидэнэр бүхы хэмжээ абанабди. Имагтал энэ холбоо барисаа бэхижүүлбэл, демократиин түлөө тэмсэл шангадхажа болохо юм.

ЗҮҮНЭЙ ТАЛА БАРИМТАЛАГШАД УШАР БАЙДАЛ ТҮГШҮҮРИЛТЭЙ БОЛГОНО

Зүүнэй тала баримталдаг бүлэгүүд ушар байдал түгшүүрилтэй болгохо хэрэгтэ хархис үүргэ дүүргэнэ. Эдэнэр мүнөө үеын байдалай хэды түгшүүрилтэй байһые хараада абангүйгөөр, асуудал шиидхэлгые улам түргэдхэхые оролдоно. Имагтал бидэнэр хүдэлмэришэн ангиин аша туһа хамгаалнабди гэһэн шалтаг баряад, тэдэнэрэй үнэн зүб эрилтые өөһэдтөө ашатай туһатайгаар хэрэглэхые оролдоно. Эдэ бүлэгүүд иимэ ааша гаргахадаа, ушар байдалые улам түгшүүрилтэй болгоно. Эдэнэр мүнөө дээрээ балай нүлөөгүй байна, гэбэшье ажал ябуулгыень бидэнэр анхаралтайгаар адаглан харанабди, яахадааб гэхэдэ, зүүнэй тала баримталагшадай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ фашизм болон хархис хүсэнүүдэй һаналаа ехээр табидаг байһые мартаха ёһогүйбди.

ДЕМОКРАТИ БЭЕЛҮҮЛХЭ ЭРХЭ НҮХЭСЭЛНҮҮД

Экономическа, колониальна асуудалнууд мүнөө үеын гол асуудалнуудай нэгэн болоно.

Монополинуудай ябуулганuудта һаад хэхын тула шухала хэмжээнүүд хэрэгтэй. Эдэ хэмжээнүүдэй зариманиинь саг зуурын правительствын программа дотор хэлэгдэнхэй. Жэшээнь, Португалида, Анголодо, мүн далайн саада тээхи бусадшье оронуудта мүнгэ барлан гаргалгые хинан шалгадаг гурбан банка национализацилга ехэ удха шанартай. Хуушанай гурим усадхахын тула зохихо хэмжээнүүдые абаха шухала, Энэ асуудал бэелүүлбэл, экономическа асуудалнуудые шиидхэлгэдэ мүн лэ туһалха байна.

Эдэ бүхы зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ехэ үүргэтэй байһыень тэмдэглэхэ шухала. Армида алба хэжэ байһан хархис хүсэнүүдһээ сүлөөрхын, армида эдэбхитэйгээр алба хэжэ байһан хархис этэгээдүүдые тушаалһаань сүлөөлхын тула оронoo абарха национальна Совет хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганuудые бэелүүлээ. 66 генерал, дээдэ тушаалтай бусадшье офицернүүд тушаалһаа сүлөөлэгдөө. Энэнь шухала хэмжээн мүн, гэбэшье хархис хүсэнүүд армида хорото хэрэгүүдые бэелүүлхэһээ арсаха байха гэхын аргагүй.

Үргэн ниитэ арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хоорондохи холбоо барисаа бэхижүүлхэ талаар хэгдэхэ хүдэлмэри угаа ехэ удха шанартай.

Хүдэлмэришэн ангиие, оронойнгоо демократическа хүсэнүүдые нэгэдхэн жагсааха, үргэн ниитэ ажалшадай, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хоорондохи холбоо барисаае бэхижүүлхэ гээшэ оронoo демократиин замаар саашадань хүгжөөхэ шухала нүхэсэл мүн.

(АПН).

АЖАЛШАДАЙ бэшэгүүдһээ

ХОЛЫН МАЛШАДТА ҺАНАЛАА ТАБИХА

Мал шахан таргалуулха гол шэглэлтэй «Улаан Тула» совхоз Яруунын аймагай бусад ажахынуудтал адли зунай сагта үхэр малаа хүбшэ тайгын холын бэлшээридэ абаашадаг байна. Энэ жэлдэшье тус совхозой 2.400 толгой үхэр мал Түрхэл, Ара Нохоони, Кондо гэжэ газарнуудта эльгээгдэнхэй. Совхозой малай зуһаха газарнуудта малшадай байра байдал, хорёо һарабшанууд баригданхай.

Совхозой гол буусаһаа 100 гаран модоной газарта зуһажа байһан мал 13 гүүртэ боложе таһаранхай. Гүүртэнүүдтэнь бэрхэ малшад, хэрэг ажалаа һайса мэдэхэ хүнүүд хүдэлжэ байдаг. Жэшээнь, Сүмбэрэй бэлшээридэ 200 толгой эрэ хашарагуудые дүршэлтэй малшан Н. О. Радиаев харууһална. Эрхим ажалайнгаа түлөө орден хайрада хүртэһэн энэ малшан харууһалдаг хашарагуудайнгаа сүүдхэ бүриин шэгнүүрые 800—900 граммаар нэмээхэ гэһэн социалис уялга абанхай.

Г. Белобородов, Р. Цыбиков гэгшэд пенсидэ гараашье һаа, совхоздоо туһалха хүсэлтэйгөөр 180 толгой эрэ хашарагуудые таажа абаад, Кондын бэлшээридэ зуһана.

Харууһалдаг малайнгаа ашаг шэмые шадаал һаа ехээр нэмээхын түлөө оролдосотой бэрхээр ажаллажа байһан эндэхи малшадай ажаһуудалайнь эрилтэ хүсэд һайнаар хангагданагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэдээндэ зорюулан, нүүдэл худалдаа наймаа эмхидхэхын, культурна эрилтыень хангаха зорилгоор концерт табиха, элидхэл, лекцинүүдые уншахын аргагүй.

Энээнэй гол шалтагааниинь гэхэдэ, малай зуһадаг холын байранууд руу ошохо харгы замууд заһагдаагүй байһаар.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, малшадай зунай байрануудта ошохо харгы заһабарилха хэрэгые совхозой хүтэлбэрилэгшэд анхаралдаа абаг лэ.

Д. ШИРАБОН,
хүдөө бэшэгшэ.

АХА ДҮҮ ЁҺОНОЙ ҮДЭШЭ

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй багшанарай, МНР-эй Улаан-Баатарай багшанарай институдуудай студентнэр болон багшанар заншалта ёһоор уулзажа, дүй дүршэлөө халан абалсадаг болонхой юм.

МНР-эй багшанарай институдай монгол хэлэ, бэшэгэй факультедэй 2-дохи курсын студентнэр хүмүүжүүлгын практика гарахаяа мүнөө Буряадай багшанарай институдта ерэнхэй.

Монголой арадай революциин 53 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай үдэшые аха дүү монгол, буряад арадуудай студентнэр болон багшанар суггаа тэмдэглэбэ. Энэ үдэшые Д. Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай проректор С. Ш. Чагдуров нээжэ, түүхын эрдэмэй доктор, совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй гэшүүн Д. Б. Улымжиев элидхэл хээ.

Буряадай багшанарай институдай 343-дахи бүлэг мүнөө Монгол орондо практикада байна. Тиихэдэ студентнэрэй «Хани барисаан» гэжэ барилгашадай отряд мүн лэ МНР-эй барилганuудта хубитаяа оруулхаяа һаяар тиишэ мордохо юм. Тус отрядай комиссар, хари хэлэнэй факультедэй 5-дахи курсын студентка, институдай комсомолой комитедэй гэшүүн, ленинскэ стипендиат, Оюун Батуева айлшадаа халуунаар амаршалаа. «Манай габшагай ажал шамда, Монгол орон!» — гэһэн уряа доро бидэнэр хүдэлхэбди гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Һүүлээрнь комсомолой комитедэй секретариин орлогшо, барилгашадай отрядта олон удаа хабаадаһан, эрхим һуралсал болон ажалайнгаа түлөө «Шэн габьяата ажалай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан түрүүшын студентнэрэй нэгэн Галина Цоктоева үгэ хэлэхэдээ, Монголой арадай революциин 53 жэлэй ойтой дашарамдуулан, халуунаар амаршалжа, монгол студентнэрэй һуралсал болон ажабайдалдань һайн һайханиие хүсөө.

Монгол-совет хани барисаанда зорюулагдаһан үдэшын түгэсхэлдэ уран наада харалга эхилээ. Монгол оюутан буряад нүхэдтөө һонирхолтой концерт бэлдэжэ асараа. Жэгүүртэ монгол дуунууд, уран гоё хатарнууд, Пацагдоржын дүлэтэмэ халуун шүлэгүүд суглааргшадые ехэтэ һонирхуулба.

Хоёр ороной багшанарай институдуудай студентнэрэй хамтын баярай үдэшэ тон һонирхолтойгоор, хүхюунээр, ёһотойл аха дүүгэй оршон байдалда үнгэрһэн байна.

В. ТОКТОХОЕВА.

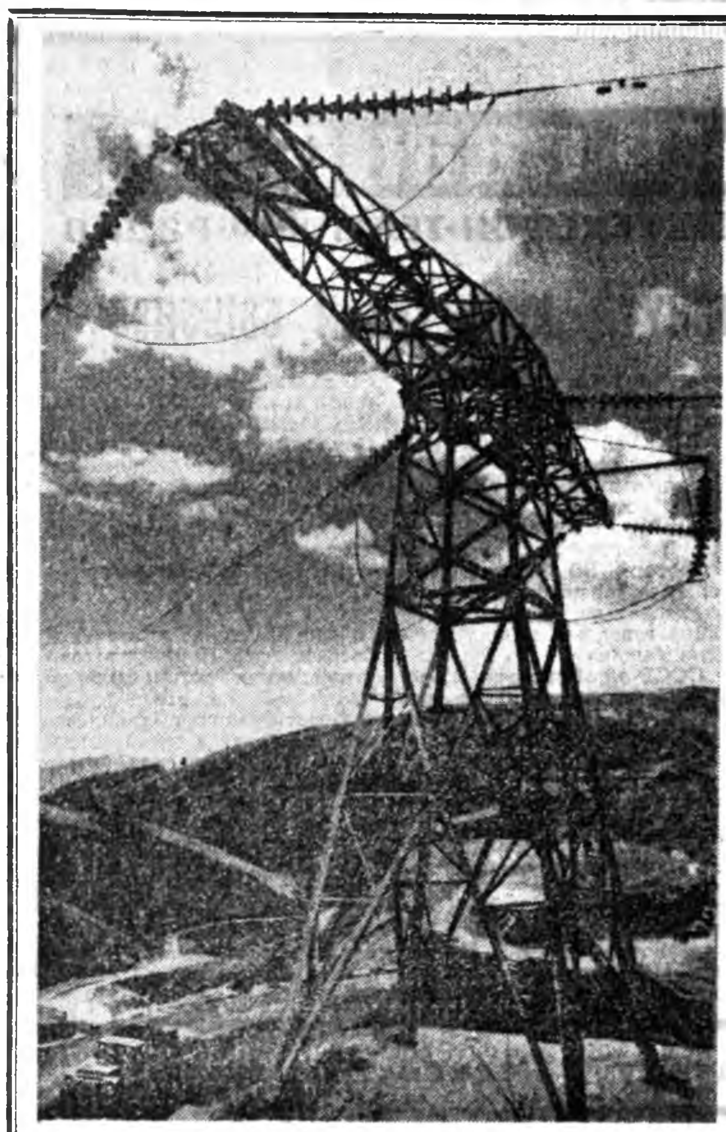

ТАДЖИГАЙ ССР. Ехэ элшэ хүсэ дамжуулха ЛЭП-500 гэжэ линиин аранганууд Нурекскэ ГЭС-һээ эхилээд, хада шэлэ, хабшалнуудые алхан, республикын баригдажа байгаа промышленна предприятинууд болохо Регарска алюминиин завод ба Явонска электрохимиин комбинат хүрэтэр ошонхой.

* * *

АРХАНГЕЛЬСКЫН **моряагууд олон арбаад мянган центнер загаһа түсэбһөө гадуур баряа.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мурманск шадар загаһа олзоборилно.

ТАСС-ай фотохронико.

КАНЦЛЕР ШМИДТЫН ХОЁР ХӨӨРӨӨН

Мүнөө үе сагта уласхоорондын харилсаанууд ямар шэнжэтэй болооб гэхэдэ, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй нюураараа уулзалга дипломатида улам бүри ехэ үүргэ дүүргэдэг болоно байна. Юрын аргаар урда тээнь гуримшуулагдажа шадагдаагүй орёо асуудалнууд иимэ уулзалгануудай үедэ али али талада тааруугаар шиидхэгдэнэ.

«Эб найрамдал аршалан хамгаалха асуудалнуудай удха шанарые гүрэнэй ажал ябуулагша хэр һайнаар ойлгоноб, мүнөө үе сагай энэ эгээн гол шухала асуудал шиидхэхын тулада бодото хэрэг дээрэ тэрэ юу хэнэб» гэжэ гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүд тодорхойлхо арга олгоно гээд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ хэлээ һэн.

Тиимэһээ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй ба США-гай президент Р. Никсонэй хоорондо Москвада боложо байһан хэлсээнүүдтэ Баруун Германиин олониитын ехэ найдабаритайгаар хандадагынь гайхалтай бэшэ. Мүнөө жэлдэ Советскэ Союзда ошожо, Л. И. Брежневтэй хэлсээ хэхэ хүсэлэнтэйб гээд канцлер Гельмут Шмидтын һаяхан хэһэн мэдүүлгые ФРГ-дэ һаналаа ехээр ханангяар угтаа.

Энээнтэй дашарамдуулан, орон дотор ехэ һайшаалтайгаар угтагдаһан канцлер Шмидтын хоёр хөөрөөндэ анхарал хандуулхаар байна. Уласхоорондын харилсаануудай шухала асуудалнуудта өөрынгөө ямараар хандадаг байһые, өөрынгөө гадаадын политическэ хараа бодолые Гельмут Шмидт найруулан хэлээ. Зүүн оронууд тушаа ФРГ-гэй бэелүүлхэ политикада, социалис оронуудтай, хамагай түрүүндэ Советскэ Союзтай экономическа холбоо байгуулгада хамаатайгаар канцлерай хэһэн мэдүүлгэнүүд тусгаар һонирхолтой.

Иосип Броз Титын ФРГ-дэ ерэхээс байһантай дашарамдуулан, Югославиин «Политика» газетын корреспонденттэй түрүүшынгээ хөөрэлдөө Г. Шмидт хэһэн байгаа. Тиихэдээ ФРГ Югославиин хоёрой хоорондохи харилсаанай асуудалнуудта тогтохоһоо гадна, зүүн оронууд тушаа ФРГ-гэй бэелүүлхэ политикын хэдэ хэдэн асуудалнуудта, тэрэшэлэн ниитэевропын асуудалнуудта Шмидт тогтоһон байгаа.

«Хүсэнэй тэнсүүриин стратеги» гэжэ ном табан жэлэй урда тээ бэшэхэдээ, тэрэнэй үндэһэ һуури болгоһон тезисүүдээ канцлер дэлбэлэн нэмээгээ. Имагтал хүсэнэй тэнсүүридэ түшэглэн «Аюулгүйе сахиха ямаршье эмхи» бата бэхи байжа шадахагүй. Аюулгүйе сахиха үрэ ехэтэй эмхи тэрээндэ хабаададаг арадуудай тэгшэ эрхэдэ, тэдэнэрэй шухала эрмэлзэлгэнүүдые али али талаһаа хараада абалгада үндэһэлхэ ёһотой», гээд Гельмут Шмидт онсолон тэмдэглээ.

Зүүн оронууд тушаа урда тээнь бэелүүлэгдэжэ байһан политикые кабинедэйнгээ үргэлжэлүүлхэ байһан тухай Гельмут Шмидт тусгаар тогтоһон байна. Зүүн оронууд тушаа бэелүүлэгдэхэ политикые Брандт болон Шеелиин ойлгодог шэнгеэр би ойлгоноб гээд тэрэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной талаар зүблөөнэй хүдэлмэри унжагайрна гэжэ тоолоно гүт гээд «Политика» газетын корреспондентын табиһан асуудалда харюусахадаа, канцлер ингэжэ тэмдэглээ. Женевэдэ, мүн түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба буу зэбсэгые хороохо тухай Венэдэхи хэлсээнүүдэй үедэ зүбшэгдэжэ байһан орёо асуудалнуудые шиидхэхын тулада ехэ саг хэрэгтэй. Тиихэтэй хамта эдэ хуралдаанuудай хүдэлмэриие түргэдхэжэ болохо байһые канцлер зүбшөөгөө. «Женевэдэ ба Венэдэ боложо байһан хэлсээнүүдтэ хабаададаг хоёр агууехэ гүрэн (Советскэ Союз ба США) тэрэнэй хүдэлмэридэ ехэ нүлөө үзүүлнэ. Эдэ гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй — Генеральна секретарь Брежневэй ба президент Никсонэй шэнэ уулзалга эдэ хэлсээнүүдэй ябасада һайнаар нүлөөлхэ байһаниинь сохомтой» гээд тэрэ нэмээжэ хэлээ.

Дээдэ тушаалтадай хабаадалгатайгаар ниитэевропын зүблөөнэй гурбадахи шатые эхилхэ шухала гээд түгэсхэлдөө канцлер хэлэһэн байна.

Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной талаар зүблөөндэ, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хуби заяанай түлөө Советскэ Союзай ба США-гай харюусалгада иимээр үгтэһэн сэгнэлтэ мүнөөнэй уласхоорондын харилсаанай гол асуудалнуудта канцлер Шмидтын бодолтойгоор хандадаг байһан тухай гэршэлжэ үгэнэ. Энээниие Дүтын Зүүн зүгтэ сэрэгүүдые бэе бэеһээнь холодуулан һалгааха тухай хэлсээ баталалгада Советскэ Союзай ба США-гай дүүргэһэн үүргэдэ югослав журналистнуудтай хөөрэлдэхэдөө, тэрэнэй үгэһэн сэгнэлтэ гэршэлжэ үгэнэ.

Тус райондо саг зуурын гуримшуулга хэхэ талаар США-гай гүрэнэй секретариин гаргаһан хүсэлэл оролдолго яһала һайшаалтай. Зүгөөр нүгөөдэ агууехэ гүрэнэй ябуулга хэлсээгүй һаа, иимэ гуримшуулга хэхэ аргагүй байгаа» гээд канцлер ажаглалта хээ.

Баруун Германиин недели бүридэ гарадаг «Штерн» гэжэ хэблэлэй главна редактор Генри Наннентай канцлер Шмидт хоёрдохи хөөрэлдөөгөө хэһэн байха юм. ФРГ-гэй ба Советскэ Союзай хоорондо, хамагай түрүүндэ энергетикын талаар экономическа ехэ хэмжээнэй харилсаа холбоон байгуулагдажа шадагдаха гээд энэ хөөрэлдөө хэхэдээ Г. Шмидт хэлээ.

«Москватай экономическа харилсаа холбоогоо саашадань үргэдхэхые бидэнэр хүсэнэбди... Бидэнэр Советскэ Союзһаа бүхы түхэлэй энергетическэ зүйлнүүдые — байгаалиин газ, нефть, аргатай һаань, электроэнерги абахые хүсэнэбди. Энэнэй тулада урьһаламжа үгэхөөр бидэнэр бэлэн байха ёһотойбди.

ФРГ-гэй шэнэ канцлерай мэдүүлгэнүүд дээрэһээнь хаража үзэхэдэ, зүүн оронууд тушаа урда тээхи бодолтой политикые үргэлжэлүүлхэһээ гадна, тэрээндэ өөрынгөө зүгһөө бодото туһа нэмэри нэмээжэ оруулалсаха хүсэлэнтэй.

Н. ПОРТУГАЛОВ,
АПН-эй тусхай корр.
Бонн.

МОНГОЛ ОРОНОЙ ҺОНИН

ХОРИ МЯНГАН МЭРГЭЖЭЛТЭД

Дурнадын аймагай түб — Чойбалсан хотодо техническэ мэргэжэл олгохо шэнэ училищи нээгдэнхэй. Эндэ һуража байһан 600 басагад, хүбүүд трактористнууд, комбайнернууд, заһабарилагшад ба жолоошод болохо юм. Энэнь һуралсал-үйлэдбэриин һайн баазатай: классуудынь шэнэ түхеөрэлгээр гүйсэд хангагданхай. Дадал, дүршэл олгохо хэшээлнүүдэй үедэ хүдөө ажахын 70-аад янзын машина хэрэглэгдэнэ. Тэрэшэлэн библиотекэ, радиоузел, үргэн экрантай киносал бии. Техническэ мэргэжэл олгохо Монголой училищинууд арадай ажахыда хүдэлхэ 20 мянга гаран мэргэжэлтэдые һүүлэй арбан жэлэй туршада бэлдэжэ гаргаһан байна.

«ҮБҺЭ НОГООНОЙ» ФАРМАКОПЕЙ

Эм домто ургамалнуудые шэнжэлэлгэ, хэрэглэлгэ — Улаан-Баатартахи эрдэм шэнжэлэлгын медицинскэ институдай хүдэлмэриин гол шэглэлнүүдэй нэгэн болоно. Энээндэ хабаатай асуудалнуудаар институдай 10 хүдэлмэрилэгшэ шэнжэлгэ хэхэ хүдэлмэреэ дүүргэжэ, кандидадай диссертаци хамгаалаад байна. Монгол ороной аптеканүүдтэ олон һайн эмүүд бии болонхой.

ГАР БЭЛЭГҮҮДЭЙ ФАБРИКА

Гүйгөөшэ хурдан моридоороо хэр угһаа хойшо суурхадаг Монгол орондо мори гоёон шэмэглэдэг заншалтай юм. Бугын эбэрээр арадай уран гартанай бүтээһэн зүйлнүүд эмээл шэмэглэхэдэ хэрэглэгдэдэг. Мүн бугын эбэрээр хэгдэһэн аяга, хутага болон бусад эдлэл хэрэгсэлнүүдые һэсы гэрнүүдтэ хаража болохо. Ангуушадай олоһон юумэнүүдээр урлан бүтээгдэһэн гар бэлэгүүдые дархалдаг Улаан-Баатарай предприятинуудай нэгэн хүдэлжэ эхилхэнь. Анхаралтайгаар шэнжэлэгдэжэ байгаа арадай уран гартанай дүй дүршэл үйлэдбэриинь үндэһэн болоно.

Бугын эбэрээр бүтээгдэһэн ханын шэмэглэлнүүд, хадын зэрлиг ямаанай эбэрээр бүтээгдэһэн хүлтэй столнууд илангаяа элбэг. Предприятиин бүтээһэн элдэб зүйлнүүд уласхоорондын яармаг, выставканууудта эльгээгдэдэг.

(АПН).

ЗАМАЙ ЭХИНДЭ

Холын аймагуудай нэгэн болохо Хойто-Байгалай аймагай түбэй больницада дүршэлтэй бэрхэ, урагшаа һанаатай мэргэжэлтэд ажаллажа байдаг.

Тэдээнэй нэгэн Зинаида Баханова эндэ хүдэлжэ эхилһээр удааншье болоогүй һаа, бэрхэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоодо ороһон байна.

Зина басаганай медицинскэ тусхай дунда эрдэмтэй болоод, Нижне-Ангарск хүдэлхэеэ ошоходонь больницын коллектив тэрэниие хүндэтэйгөөр хүлеэн абаад, операционно сестра болгоһон юм. Тэндээ хүдэлжэ эхилхэдээ Зина басаган училищидаа үзэһэн эрдэмээ шадамараар хэрэглэхые оролдоо. Тиигэжэ богонихон болзор соо сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болохо, дүршэл шадабаритай дунда мэргэжэлтэдэй нэгэн болоо. Залуу энэ мэргэжэлтэн ажалдаа үнэн сэхээр, урагшаа һанаатайгаар хандаһанайнгаа түлөө коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болоһон байна.

Зинаида Баханова ажалдаа хаһалгатайгаар хандахаһаа гадна, ниитын хүдэлмэридэшье эдэбхитэйгээр хабаададалсадаг.

А. КЛИМЕНКО,
хүдөө бэшэгшэ.

Уласхоорондын шэнжэлэл

Консерваторнуудай хүсэн, нүлөөн һулараа

Һаядаа Япондо, Канадада болоһон парламентын һунгалтанууд бусад капиталис оронуудташье һүүлэй үедэ үзэгдэжэ байгаа хэлбэр шэнжые: тэндэхи политическэ хүсэнүүдэй хубааралгын консерваторнуудта хохидолтойгоор хубилжа байһые гэршэлэн баталба. Һүүлэй хорёод жэлэй турша соо Японоохи засагые барижа байһан либерально-демократическа партии (энээниие тойрожо консервативна этэгээдүүд нэгэдэнхэй юм) һунгагшадай дуунай 40 хүрэхэгүй процентые абаһан байна. Энээнһээ уламжалан, найман мандадаа алдаад, парламентын дээдэ палатадахи олонхиие ээлжэ шадахаяа болинхой. Мүнөө 252 депутадай 126-ниинь энэ партиин түлөөлэгшэд. Гэхэ зуура, засагта ороогүй, зүүнэй тала баридаг партинууд — социалис, коммунис партинууд ба Комэйто — тус палатадахи түлөөлэгшэдэйнгөө тоое 13 хүнөөр нэмээгээ.

Консерваторнуудай правительствын дотоодын ба гадаадын олохон хэмжээ ябуулганануудаар, национальна гадаадын политикын хараа бодолой тодорхойбэшэ байһан ушараар, улам һүжэржэ байгаа экономическа бэрхэшээлнүүдээр һунгагшадай дураа гутадаг болоһые һунгалтын үрэ дүн элирхэйлнэ. Һунгалтын дүнгүүдые засаг баригша партиин урагшагүйдэлгэ мүн гэжэ Японой хэблэл сэгнэнэ.

Канадын парламентые һунгаһан ээлжээтэ бэшэ һунгалта либеральна партиин эли бодо илалта хангаа. Энэ парти урда тээнь засаг барижа байхадаа парламентдахи олонхиие ээлдэггүй байһан юм. Олонхи һунгагшад П. Трюдогой правительствын һунгалтын урда тээхи дотоодын-политическэ программые, мүн экономическа талаараа США-һаа Канадын дулдыдалгые бага болгохо, оронойнгоо сүлөөтэ байдал бэхижүүлхэ, элдэб гүрэнүүдтэй, тэрэ тоодо Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай али али талада ашагтай туһатай харилсаа хүгжөөхэ гэдэг гадаадын политическэ хараа бодолыень дэмжэнэ.

Экономическа асуудалнууд һунгуулиин урда тээхи кампаниин үедэ ехэ һуури эзэлээ. Канада, тэрэшэлэн бусад капиталис оронууд экономическа ехэ бэрхэшээлнүүдтэ оронхой. Саарһан мүнгэнэй үнын туйлай ехээр унаһан ушар хүн зоной байдалда муугаар нүлөөлнэ. Гансахан жэлэй турша соо эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэнгүүд 18 процентээр хүндэрөө. Орон доторхи хүдэлмэригүйшүүл тон олон байһаар. Залуушуулай 10-аад процентнь ажалгүй ябана.

Экономическа бэрхэшээлнүүдэй хойшолонгые имагтал ажалшадта тохохо гэһэн хараа бодолтой программа консерваторнууд һунгалтын урда тээ дурадхаһан байгаа. Харин либеральна парти экономическа хүгжэлтэ урмашуулхаар хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаха, ехэ бэрхэшээлдэ ороһон зоной байдал заһаруулха, томо монополинуудай ашаг олзоһоо абтадаг алба налогуудые нэмээхэбди гэжэ найдуулһан байна.

Консервативна парти үнгэрэгшэ һунгалтын үедэ депутадай 11 мандат дутуу абаа. Майн эхеэр гүрэнэй бюджедые зүбшэн хэлсэхэ үедэ П. Трюдогой правительствада этигэл найдабари үзүүлхэгүй гэжэ дурадхан, правительство дотор зүришэлдөө үүдхэһэн шэнэ демократическа парти депутадай 15 һуури алдаа. Энэ парти һунгалтын урда тээ парламентда 31 депутадтай байһан юм. Либеральна парти парламент дотор олонхи һуурине (264 депутадай 141-ые) эзэлэнхэй. Консервативна парти либералнуудай реформонуудаа бэелүүлгэдэнь урдынхидал адляар һаад хэжэ шадахаяа болёо.

Француз-Баруун Германиин зүбшэлэлгэнүүд

Франциин ба ФРГ-гэй правительствануудай хоорондын ээлжээтэ политическэ зүбшэлэлгэнүүд һүүлэй хоёр үдэрэй турша соо Бонндо болобо. Мүнөөнэй уулзалгын онсо талань юуб гэхэдэ, хоёр ороной делегацинуудые гүрэнүүдэй шэнэ хүтэлбэрилэгшэд — президент В. Жискар д'Эстан, канцлер Г. Шмидт толгойлоо. Европын экономическа нүхэсэлдэ (ЕЭС) тохёолдоһон мүнөөнэй ехэ бэрхэшээл хөөрэлдөөнүүдэй гол асуудалынь болоһон байна.

Баруун Европын юһэн гүрэнэй энэ бүлэглэл «экономикын бүхы хэрэгүүдтэ социальна ажабайдалай бүхы һалбаринуудта, ЕСЭ-эй талаар нүхэсэгшэдэй хоорондын харилсаанда» тохёолдоһон хүндэ «үбшэндэ» нэрбэгдэнхэй гэжэ «Юманитэ» газетэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

Саарһан мүнгэнэй үнын улам ехээр унажа байһан ушар эдэ оронуудта, тэрэшэлэн бүхы капиталис дэлхэйдэ гол гасалан хохидол болоод байна. Жэшээлэн хэлэбэл, үнэ сэнгэй хүндэрэлгэдэ багаар дайрагдадаг орон тоотой байһан ФРГ-дэ саарһан мүнгэнэй үнын уналга июнь һарада үнгэрэгшэ жэлэй энэ һарынхиһаа 7 процентээр нэмээ...

Элшэ хүсэнэй дутагдалай хойшолонгууд Баруун Европын капиталис оронууд дотор зайсуулагдаадүй. ЕЭС-эй гэшүүн оронууд валютын-мүнгэнэй ехэ бэрхэшээлнүүдые үзэжэ үргэлжэлһөөр. Түүхэй эд олохо, продукцияа худалдаха дэлгүүрэй түлөө үрдилдөөтэ тэмсэл улам һүжэрнэ. Италида экономическа тон ехэ бэрхэшээл тохёолдоод байна. Англиин правительство «юрэнхы дэлгүүртэ» Англиин хабаадаха гуримуудые хубилгаха эрилтэ табижа үргэлжэлһөөр. Эдэ ушарнууд ЕЭС-тэхи зүришэлдөөнүүдые улам дэбэргэнэ.

Президент Жискар д'Эстэнэй, канцлер Шмидтын хөөрэлдөөнүүд иимэ оршон байдалда үнгэрөө.

Эндэхи уулзалгын үедэ ямаршье тодорхой шиидхэбэринүүд абтаагүй. Зүгөөр канцлер Г. Шмидт Бонндохи түгэсхэлэй пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, «зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар һанал бодолнууднай үргэнөөр тудалдаа» гэһэн байна. «Экономическа тогтууритай байдал хангаха», «саарһан мүнгэнэй үнын уналгатай тэмсэхэ» зорилгоор хамтын хүсэлэлгэ гаргаха һанаашалгатай байһанаа уулзалгада хабаадагшад элирхэйлээ.

Европын экономическа нүхэсэлэй гэшүүн оронуудай хоорондохи зүришэлдөөнүүдэй һүжэрэлгые зогсоожо шадахаар ямар нэгэн хэмжээн Франко-Баруун Германиин хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хараалагдажа шадагдаа гү гэжэ ойрын һаранууд харуулха ёһотой.

Хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ харахада, Франциин президент ба Баруун Германиин канцлер аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной асуудалнуудаар зарлагдаһан ниитэ-европын зүблөөнэй саашанхи хэрэгүүдтэ горитой анхарал хандуулһан байна. Юуб гэхэдэ, эб найрамдал ба аюулгүй байдал Европодо лаб хангаха зэргэтэй энэ зүблөөнэй амжалтатайгаар дары дүүрэхын түлөө хүдэлөөн олохон оронууд дотор улам үргэдэн дэлгэржэ байна бшуу.

И. ЛАПИЦКИИ, Ю. БОРИСОВ.
(ТАСС).

Танилсагты: шэнэ нэрэ

ҺААЛИШАН БАСАГАНАЙ ШҮЛЭГҮҮД

1972—1973 онуудай һуралсалай жэлдэ, хабарай амаралтын үедэ буряад литература болон искусствын асуудалаар һурагшадай республиканска олимпиада болоо һэн. Олимпиадада хабаадаһан һурагша хадаа аймаг соогоо шалгарһан шэнжэлгэ, зохёолнуудые, планшедүүдые хамгаалан үгэ хэлэхэһээ гадна өөрынгөө зохёоһон юумэ заатагүй уншаха ёһотой байгаа.

Хориин аймагай Тээгдын дунда һургуулиһаа ерэһэн **Баярмаа Дабаевагай** өөрынгөө шүлэг уншаһые элеэр һананаб. Хожомоо уянгата шүлэг бэшэдэг болохоор басаган ха гэжэ һанагдаа бэлэй.

Һаяхан эдир бэшэгшэдэй республиканска слёдто Баярмаа хабаадалсаа. Дунда һургуулияа дүүргээд, Хүрбын совхоздо һаалишанаар хүдэлжэ байһаншье һаа, поэзидэ дурлаһан дураниинь ерүүлээ гээшэ ааб даа. Тиихэдээ, һуража ябаха үедөө, мүн хожомыньшье бэшэһэн шүлэгүүдэйнгээ бүхэли дэбтэр асараа һэн. Тэрэ дэбтэр сооһоонь шэлэжэ, уншагшадай анхаралда хэдэн шүлэг дурадханабди.

Ц. ДОНДОГОЙ.

УЯНГАТА ШҮЛЭГҮҮД

Эжынгээ шарай хододоо
Энхэрэн, энхэрэн харанаб.
Ажалһаа харлаһан
гарыень
Аалихан эльбэхэдээд
үзэнэб.
Эжынгээ шанаһан шүлые,
Эжынгээ барнһан
шаангиие
Амтархан, амтархан
эдинэб,
Амтатай эдеэень
магтанаб.
Үүнэрыем үлгыдэн
дуулахадань,
Дүүжэндүүлһэн шэнги
болоноб.
Дуулаһан залуугайнь
дуунуудые
Һажаан, һажаан дууланаб.
Үрээдүйн сагта өөрөөшье
Эжыдээл адли болохолби.
Эжынгээ хэлэһэн
үреэлээр
Эхын жаргал үзэхэлби.

* * *

Дулаахан шарайеш
нойртоо
Дурсан дахяад харанаб
Шамтай уулзахагүй
үйлээ
Шаналан, шаналан
гажарнаб.
Шуурата балшар наһамни
Шуургахандал
түргэн үнгэрөөл.
Энеэбхилһэн шиниимни
нюдэн
Эдирхэн наһыем
шэмэглээл.
Бодолгүй эдир зүрхөөрөө
Булайгаар шамдаа
тэгүүлээб.
Тэнэгхэн гэнэн
ухаагаараа
Тэнсүүрээ олонгүй
уяраа б.
Теэд мүнөө яахамниб?
Ши холодон ошоолши,
Ши ондоо нүхэрые
олохолши,
Ши тэрээндээ
дурлахалши...
Ши — түрүүшымни
дураншм...

* * *

Һара яаралгүй һамарна.
Һажана тойроод байгаали.
Гансал һанаамни гуниrна,
Гансаардана инаглан
зүрхэмни.
Һэбшээхэн нюурыем
эльбэнэ,
Һэрюунээр, урдаһаам
амилна.
Һарын шарай хүйтэн лэ,
Һануулна тэрэ инагыем.
Хайралнаб, өөрыгөө,
хайралнаб.
Хайралнаб түрүүшынгээ
дурые.
Дууданаб ушарһан
гансаяа:
Дууланагүй гансал
намайгаа.

* * *

Сэлгеэ Буряад дайдадам
Сэнгүү Тээгдэ нютаг бии.
Сэбэр залуу хүбүүд соо
Инаг ганса нүхэр бии.
Үргэн Хориин аймаг соом
Үлгэн Тээгдэ тосхон бии
Үргэн сээжэтэй
хүбүүд соо
Инаг ганса нэгэн бии.

Баярмаа ДАБАЕВА.

«СПОРТЛОТОГОЙ, «СПОТРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» июлиин 10-да Москвада үнгэргэгдэһэн 19-дэхи тиражай дүнгүүдые спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: Нэгэшье хүн зургаан номер таажа шадаагүй. Табан номер таагшад — 3.453 түхэриг, дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 73 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха.

«Спортлото-2»: Мүн лэ нэгэшье хүн зургаан номер таабагүй. Табан номер тааһан хүнүүд — 1.412 түхэриг, дүрбэн номер таагшад — 31 түхэриг, гурбан номер тааһан хүнүүд 3 түхэриг абаха байна.

19-дэхи тиражай шүүбэринүүд июлиин 21-һээ августын 20 болотор түлэгдэхэ. Удаадахи тираж июлиин 20-до Москвада үнгэргэгдэхэ.

ТАСС-ай корр.

Хилын саанаһаа

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

КПСС-эй ЦК-гай Генераль секретарь Л. И. Брежневэй Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ж. Сованьяргтай Крымдэ уулзаһан тухай мэдээсэлнүүдые Франциин ба бусад гүрэнүүдэй хэблэл онсолон тэмдэглэнэ. Совет-француз харилсаа холбооной хүгжэжэ байһан тухай асуудал, мүн уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха ба бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ талаар хоёр ороной арадуудай хоорондохи заншалта хани барисаан тухай асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа гээд газетэнүүд бэшэнэ. Совет-француз харилсаа холбооной саашанхи хүгжэлтэ хоёр ороной ашаа туһада харюусахаһаа гадна, Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ шахардуу байдал һуларуулха, аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлнэ гэжэ «Юманите» газетэ мэдээсэнэ. Крымдэ болоһон хөөрэлдөөнүүд хоёр ороной харилсаае саашадань улам һайжаруулха юм.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Польшын Арадай Республикада ошожо, Польшын эрхэ сүлөөтэй болоһоор 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баяр ёһололдо хабаадаха болоһон туухайнь гадаадын хэблэл үргэнөөр бэшэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын хани ёһоной албанай хэрэгээр Сомалиин Демократическа Республика ошоод бусалгын дүнгүүд Сомалиин газетэнүүдэй гол анхаралда байһаар. Совет-сомалин коммюнике, совет-сомалин хани барисаанай Могадишода болоһон митинг дээрэ Н. В. Подгорнын. Сомалиин Верховно Революционно Соведэй Президент Мохамед Сиад Барриин хэлэһэн үгэнүүд Африкын ба дэлхэйн бусад оронуудай газетэнүүдтэ тунхаглагдаа. Эдэ бүгэдэ Советскэ Союзай, Сомалиин Демократическа Республикын хоорондохи харилсаа холбооной улам хүгжэжэ, бата бэхи болоһые байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ.

КПЧ-гэй ЦК-гай орган — «Руде право» газетэ ехэ статья тунхаглаа. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэл, нягта жагсаал тухай энээн дотор хэлэгдэнэ.

Совет-американ харилсаанай хүгжэлтэдэ зорюулагдаһан элдэб материалнуудые США-гай хэблэл толилно. СССР-эй Наукануудай академиин США-е шэнжэлхэ институдай директор Г. Арбатовай «Известия» газетэдэ тунхаглагдаһан «Совет-американ харилсаанай шэнэ шатанууд» гэжэ статьяе «Нью-Йорк таймс» газетэ гүнзэгыгөөр шэнжэлнэ.

(ТАСС).

МЕХИКЭ

Совет соёлой үдэрнүүд Мексикэдэ үнгэрнэ

ТАСС

Советскэ Союзай ба Мексикын хоорондо дипломатическа харилсаанай тогтоогдоһоор 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан совет соёлой долоон хоног ороной түүхэтэ соёлой түб — Оахака хотодо эхилбэ. Хотын засаг захиргаанай профсоюзай, студентнэрэй ба бусад эмхинүүдэй түлөөлэгшэд энэндэ зорюулагдаһан баярай суглаанда хабаадаа. Суглаанай түгэсхэлдэ нютагай университедэй студентнэр ехэ концерт табиһан байна.

Совет уран зураашадай бүтээлнүүдэй выставкэнүүд, фотовыставкэнүүд хотодо нээгдээ. Совет номууд, почтын марканууд, грампластинканууд эндэ худалдагдана. Неделиин үеэр Оахака хотын кинотеатрнуудай экранууд дээрэ совет уран һайханай фильмүүд харуулагдаха юм.

Оахака — совет соёлой неделиин үнгэргэгдэжэ байһан гурбадахи хото мүн. Энээнэй урда тээ совет соёлой долоон хоног оронойниислэлдэ, Мексикын промышленна ехэ түб — Гвадалахара хотодо амжалтатайгаар үнгэрөө һэн.

ВЕНЭ

Австрида түрүүшынхеэ

ТАСС

Россиин Федерациин үргэн дэлюун дэбисхэр дээрэ ажамидардаг амитадай аймагай баялигууд тухай ойлгожо, мэдэжэ абаха арга боломжо Австриин улад зондо түрүүшынхеэ тудаба «Россида агнуури хэлгэ» гэһэн выставкэ Венэ шадархи Волькерсдорф гэжэ хэрэм соо нээгдээ. Выставкын хүдэлмэрилжэ эхилһэн түрүүшын үдэрһөө хойшо агнуурида дуратай, ан амитадаар һонирходог олон мянгаад хүн зон эндэ орожо хараһан байна. Манай оронной үзэсхэлэн һайхан газарнуудтай, совет элдэб фильмүүдтэй танилсаха юм.

Австри-совет бүлгэмэй үүсхэлээр энэ выставкэ эмхидхэгдэһэн байна.

Парламентын депутат Г. Витхальм выставкэ нээлгын баяр ёһололдо хабаадахадаа, энэ хадаа Австриин, СССР-эй үргэн ниитэ арад зониие улам дүтэ болгохо, эдэнэй хани барисаае бэхижүүлхэ аша үрэ ехэтэй эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэниинь болоно гэжэ тэмдэглээ.

ТОКИО

Тушаалһаа бууба

ТАСС

Японой премьер-министрэй орлогшо Такэо Мики тушаалһаа бууба. Парламентын дээдэ палатада үнгэргэгдэһэн һунгалтын үедэ хүтэлбэрилхэ либерально-демократическа партиин урагшагүйдэһэнһөө уламжалан, тэрэ тушаалһаа бууха ушартай болоһон байна. Хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Т. Мики һунгалтын урда тээ ЛДП-гэй хүтэлбэриин бэелүүлһэн ажал ябуулгын арга оноонуудаар дураа гутажа байһанаа мэдүүлээ.

Т. Мики хадаа ЛДП-дэхи түрүү табан бүлэглэлэй нэгэнэйнь хүтэлбэрилэгшэ болоно. Эдэнэй түлөөлэгшэд премьер-министр К. Танакын кабинедэй үндэһэ һуури байгуулдаг юм. Шэнжэлэгшэдэй һанамжын ёһоор Т. Микиин тушаалһаа буулга хүтэлбэрилхы парти дотор тэмсэлэй улам хурсадажа байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ.

РИМ

Коммунистнуудай конференци

ТАСС

Италиин Коммунис партиин нютагай федерациин областной долоодохи конференци Сицилиин Палермо хотодо хүдэлмэрээ дүүргэбэ. Конференцидэ хабаадагшад эмхиин ажал ябуулгын дүнгүүдые, Сицилидэ демократическа хүгжэлтэ туйлахын, экономико һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ коммунистнууд оролдоно.

БРЮССЕЛЬ

Фермернүүдэй демонстраци

ТАСС

Хэдэн арбаад трактор, хүдөө ажахын машина Бельгиин Рошфор хотодохи түбэй талмайе, оршон тойронхи үйлсэ гудамжануудые дүүргэбэ. «Юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай правительствын бэелүүлдэг хүдөө ажахын политикые буруушаажа байһанаа мэдүүлэн, фермернүүд демонстраци хэһэн байна.

Мүнөө Бельгиин таряашад нёдондо жэлэйхиһээ 25—30 процентээр бага мяха худалдана гэжэ Рошфорой хүдөө ажахын холбооной түрүүлэгшэ Дидье мэдүүлээ.

Юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрхэ бүринь хүдөө ажахын продуктнуудай хомордолго таряашадай, үргэн ниитэ ажалшадай байдал улам хүшэр хүндэ болгоно. Экспертнүүдэй тоолон гаргаһанай ёһоор, «юрэнхы дэлгүүрэй» хүргэлгын камеранууд соо 100 мянга гаран тонно худалдагдаагүй мяхан ябталагданхай.

ПАРИЖ

Харилсаагаа үргэдхэхын тула

ТАСС

Научно-техническэ, экономическа харилсаанай талаар совет-француз хамтын комиссиин IX сесси эндэ хүдэлмэрээ дүүргэбэ.

1974—1975 онуудта атомай элшэ хүсэ амгалан байдалда хэрэглэхэ талаар СССР-эй атомай элшэ хүсэ ашаглаха гүрэнэй комитедэй ба Франциин атомай элшэ хүсэ хэрэглэхэ комиссариадай хоорондо харилсаа холбоо тогтоохо тухай протоколдо сесси дээрэ гар табигдаа.

Хоёр оронойхоорондын экономическа, научно-техническэ, промышленна харилсаае саашадань гүнзэгырүүлэн хүгжөөхые хараалһан сессиин протоколдо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, эрдэм, техникын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ В. А. Кириллин, Франциин экономикын, финансын министр Ж.-П. Фуркад гар табяа.

ВАРШАВА

АХА ДҮҮГЭЙ ХОЛБОО БАРИСААН

ТАСС

Арадай Польшодо баярай офшон байдалтай Энэньшье ойлгосотой юм ааб даа. Ушарынь юуб гэбэл, орон дотор арадай засагай тогтоогдоһоор 30 жэлэй ойе Польшын бүхы арад зон һаяар тэмдэглэхые бэлдэжэ байна.

Социалис байгуулалтын 30 жэл хадаа польско-совет аша үрэтэй харилсаа холбооной 30 жэл гэжэ тэмдэглэжэ болоно. Эрхэ сүлөөтэй болоһон түрүүшынь үдэрһөө хойшо ПНР-тэ Советскэ Союзай үзүүлһэн аха дүү ёһоной туһаламжа, дэмжэлгэтэй Польшын экономикын хүгжэлтэ таһаршагүй холбоотой юм. Нова-Гута хотодохи Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинат, «Дружба» гэжэ нефтепровод, Плоцко нефтехимическэ, нефть болбосоруулгын комбинат, Катовице хотодо баригдажа байһан металлургическа комбинат — эдэ бүгэдэ энэ замай гол шухала шатанууд болоно.

Элшэ хүсэнэй түхеэрэлгэнүүд, гэр баридаг комбинадууд, хүдөө ажахын машинанууд, автомобильнууд, электронно-тоолон тодорхойлолгын техникэ, станогууд «СССР-тэ хэгдэһэн» гэжэ тамгатай эд бараан, эдлэл хэрэгсэлнүүд иишэ эльгээгдэнэ.

Гэхэ зуура, Польшын промышленностиин һайн шанартай продукци Советскэ Союзда үргэнөөр мэдээжэ болонхой. Польшын газаашань гаргадаг бүхы продукциин гурбанай нэгэ хубинь СССР-тэ эльгээгдэдэг байна. Совет тугтайгаар далай дээгүүр тамаран ябадаг олон суднанууд Польшодо бүтээгдэнхэй. Польшын 100 мянга гаран вагон Совет дүүдэй оронной түмэр зам дээгүүр пассажирнуудые элдэб ашаа зөөнэ. Польшын «Поллена» гэжэ фирмын косметикые, «Радоскур» гэжэ фабрикын оёһон гуталые, «Польфа» гэжэ нэгэдэлэй эмүүдые совет хүн зон һайн мэдэдэг юм.

СССР-эй, Арадай Польшын аха дүүгэй харилсаа холбоон хадаа социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай хоорондохи харилсаанай бодото гэршэ жэшээ болоно.

АЛЖИР

Х. Бумедьенэй үгэ

ТАСС

Алжирай Арадай Демократическа Республикын Революционно Соведэй түрүүлэгшэ Хуари Бумедьен орон дотороо аграрна революци хэлгын зунай ябуулгада хабаадаһан студентнэрэй урда үгэ хэлэбэ.

Алжирта аграрна революци амжалтатайгаар хэхын тула хүдөө ажахын кооперативуудые бэхижүүлхэ, Алжирай таряашадай байдал һайжаруулха, эдэниие ажалаар хангаха шухала гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Энээнһээ хойшо таряашадта налог татабари ашагдахагүй юм гэжэ АНДР-эй Революционно Соведэй түрүүлэгшэ мэдээсээ. Энэнь байдалаа һайжаруулхадань, эдэнэртэ ехэ туһа хүргэхэ байна.

БЕЙРУТ

Шэнэ харата ябуулганууд

ТАСС

Урда Ливанай Махайбиб, Мис Аль-Джебэль гэжэ һууриин тосхонуудые, Ас-Салуки гэжэ нуга голые Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэд ехэ буугаар буудаба. Энээнһээ уламжалан, ехэ гарза хохидол ушаруулагдаа.

Израилиин самоледууд Кфар-Кала, Блида, Бинт-Джебейль, Ярун, Марун Ар-Раас гэжэ тосхонууд дээгүүр ниидэһэн байна.

Июлиин 12-то Израилиин сэрэгэй гурбан катер Саид хотодо дүтэлһэн байна гээд «Бейрут» газетэ бэшэнэ.

УНШАГТЫ[Л] һонирхохо[л] байхат

САГААН НЭРҺЭН

ОЙ СООГУУР нэрһэ түүк[...] хүн тэрэнэй ямар үнгэт[...] һайн мэдэхэ байха. Нэрһ[...] сэнхир-хүхэ үнгэтэй гээшэ а[...] даа. Гэбэшье Мариин автон[...] мито республикын ниислэл х[...] то шадархи ой соо хүнүүд са[...] бар сагаан үнгэтэй нэрһэ түү[...] һэн байха юм. Иимэ алим ж[...] мэс томо, амтатай, набшаһ[...] ниинь гонзойд гэһэн дүрсэт[...] шарабтар үнгэтэй. Иимэ үнг[...] тэй нэрһэ Мариин АССР-[...] эрдэмтэдые ехэтэ һонирхуулб[...]

ЖЭНГЭИ ЗҮРГЭҺӨӨ ОЛДОҺОН ШУХАГ ЗҮИЛНҮҮД

ТУРКМЕНИИН эрдэмт[...] элдэб янзын хашарһа мүн[...] нүүдые суглуулна. Алтан, мү[...] гэн, зэд ба бусадай холисо[...] хэгдэһэн 15 мянга гаран х[...] шарһа мүнгэн тэдэнэйнь дун[...] бии.

Парфянска хаан түрын үе[...] шудхагдаһан хашарһа мүнг[...] нүүд эндэ эгээн лэ эртэ урд[...] ежэ тоологдоно. Эдэнь 2 м[...] га шахуу жэлэй урда тээ б[...] тээгдэнхэн байгаа. XI—XI[...] зуун жэлнүүдэй үеын алта[...] мүнгэн, алтаамал динарнуу[...] угаа һонирхолтой. Жэн ха[...] быгаар аралжаа наймаа хэ[...] үедэ, дундуур зуун жэлэй үед[...] һалбаран хүгжэһэн Туркм[...] ниин Мерв, Хуушан Ургенч г[...] жэ хотонууд шадар иимэ х[...] шарһа мүнгэн олдоһон байх[...] юм.

Европоһоо Ази худар ош[...] дог суута зам Турмениин газ[...] дайдын хаагуур гарадаг бай[...] гаа гээшэб гэжэ элирүүл[...] тодоруулхадань, эдэ хашар[...] мүнгэнүүд түүхэшэдтэ туһ[...] лаа. Энэ харгы Крымһээ э[...] абаад, Хуушан Астрахань дэ[...] гүүр гаража, Волгын эрьед[...] хи Сарайда хүрэжэ, саашад[...] Туркмениин эгээл эртэ урд[...] хотонуудай нэгэн — Кунь-У[...] генч худар ошодог байг[...] бшуу. Эндэһээ жэн хамбынуу[...] Аму-Дарьягай эрье тээшэ ш[...] лэдэг байһан гэхэ. Энэ мүр[...] һөө дундуур зуун жэлнүүд[...] үеын наймаашад долоо мя[...] га гаран километр утатай, х[...] ын замда гарадаг байга[...] Наймаашад энэ замые 7 һа[...] рын турша соо гаталдаг байб[...]

ЭЛДЭБ ТҮРЭЛЭИ ЗҮГЫНҮҮД

МАРКА, зэд хашарһа мүн[...] гэхэ мэтэ элдэб юумэнүүд[...] хүнүүд суглуулаад, хадагал[...] байдаг гээшэ. Харин студен[...] Владимир Радченко Донбас[...] сай территори дээрэһээ 2[...] гаран түрэлэй зүгынүүдые х[...] дэгэнээнүүдые суглуулһан ба[...] на.

Үндэгэлһэн газарнуудһаа[...] — модо һөөгүүдһээ, хан[...] забһар заальхай сооһоо, ш[...] луунуудай хүмэгһөө, газара[...] хүрьһэнһөө тэдэниие бэдэрж[...] олоо. Донецкын гүрэнэй ун[...] верситедэй биологическа ф[...] культет дүүргэһэн В. Ра[...] ченко гурбан жэлэй турш[...] соо зүгынүүдэй ажамидара[...] шэнжэлжэ байнхай. Мана[...] орон дотор мэдээжэ болоог[...] түхэлэй зүгынүүдэй түлөөлэ[...] шдые залуу зоолог элирүүлэ[...]

ПИТОН-МЕЛОМАН

МАНИЛА хотын Тондо гэж[...] районодо ажаһуудаг Се[...] Вильянуэва гэгшэ стереофон[...] ческа хүгжэмдэ угаа дурат[...] һэн. Хүгжэм табяад лэ, г[...] тойрондоо һалирдаг байба. Н[...] гэтэ пластинкыень һэлгэхэ[...] ерээд, тэрэ хүгжэмдэ дурат[...] үшөө нэгэ юумэнэй бии б[...] лошоод байһыень обёорон с[...] шоһондоо, арайл унашан а[...] даа. Питон могой динамигай[...] хажууда сахариглан хэбтэб[...] ха. Хүгжэмэй замхахада, гэр[...] ээн эхэнэр дүтэлэн ерэхэ[...] гэжэ һанаад питон могой[...] муухайгаар абяа гарамсаар[...] тэрээн тээшэ мүлхижэ захал[...] ба. Эхэнэрэй сог табин ха[...] хархадань, гүйлдэжэ ерэһэ[...] хори шахуу хүршэнэрынь[...] метр ута питон могойе ара[...] шамай газаашань гаргажа, т[...] биһая байгаа. Тиин хүгжэм[...] айхабтар дуратай хүнүүдш[...] жэхын татажа, проигрыватель[...] нуудаа хүдэлгэдэг. Тэед х[...] мэдэхэб, хүгжэмдэ дурата[...] питон могой хүрэжэ ерээд бай[...] хадаашье болохол.

ДАЙНАЙ СУУРЯАН

ДАЙНАЙ дүүрэһэнһээ хойш[...] 29 жэлэй үнгэрөөшье һааһ[...] Польшын Арадай Республикы[...] эрьеые зубшаһан 500 гаран ки[...] лометртэ Балтиин далайн оёо[...] то миинэнүүд, тэһэрээгүй һомо[...] нууд үшөөл олдодог байһаар. Гансахан 1973 ондо ПНР-эй[...] далайн-сэрэгэй флодой аква[...] лангистнууд-минёрнууд 4 мян[...] ган дүрбэлжэн метр талма[...] дээрэһээ уһан соо тэһэрээ[...] 600 гаран бомбо, ехэ бууга[...] 1.500 һомо, мүн хэдэн тонн[...] динамит оложо, усадхан заа[...] суулба.

(АПН—ТАСС).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приемная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.